

AȘEZAREA CULTURII POIENEȘTI-LUCAȘEUCA DE LA ORHEIUL VECHI (CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DIN ANII 1996-1998)

Complexul arheologic Orheiul Vechi este amplasat în valea râului Răut, un afluent din dreapta al Nistrului, între satele Trebujeni și Butuceni, județul Orhei, Republica Moldova, la 60 km nord-est de orașul Chișinău. În cadrul complexului arheologic Orheiul Vechi sunt semnalate straturi culturale din toate epocile istorice cunoscute pe teritoriul dintre Nistru și Prut, de la epoca pietrei până la Evul mediu târziu, cele mai cunoscute fiind vestigiile a două orașe: Șelr al-Jedid (Orașul Nou) din sec. XIV și Orhei din sec. XV-XVI.

Un interes aparte în cadrul complexului Orheiul Vechi constituie orizontul cultural din epoca Latène, reprezentat de așezarea culturii de tip Poienești-Lucașeuca. Aceasta se găsește în partea de vest a complexului arheologic, în extremitatea vestică a promontoriului "Peștere", vizavi de mănăstirea rupestră Butuceni-Peștere, pe malul drept al Răutului, în partea inferioară a pantei, în imediata apropiere a luncii (fig. 1). Așezarea se întinde de-a lungul râului pe axa est-vest. În prezent, teritoriul așezării este traversat de drumul ce coboară din cetatea medievală spre satul Butuceni. Pe locul ocupat de așezarea culturii Poienești-Lucașeuca există, de asemenea, vestigii din epoca bronzului, din epoca fierului timpuriu (cultura Chișinău-Corlăteni), Evul mediu timpuriu (sec. V-XIII) și târziu (sec. XIV, XV-XVI).

În partea de est a promontoriului "Peștere", la circa un km de așezarea culturii Poienești-Lucașeuca, a existat o așezare getică din secolele IV-III a.Chr., iar vizavi, pe promontoriul "Butuceni", o cetate getică din sec. VIII-III a.Chr.

Așezarea culturii Poienești-Lucașeuca a fost semnalată pentru prima dată la Orheiul Vechi în anul 1983, când a fost descoperită o locuință¹. În anii 1986-1987 în cadrul acestei așezări au fost descoperite câteva complexe de tipul Poienești-Lucașeuca: o locuință, două complexe adâncite, o groapă menajeră, o incinerare umană și o importantă colecție de ceramică².

În anii 1996-1998 în cadrul șantierului arheologic Orheiul Vechi au fost continuate săpăturile arheologice din sectorul ocupat de așezarea de tip Poienești-Lucașeuca. Suprafața cercetată reprezenta o porțiune de imaș, care în trecut a fost arată până la adâncimea 0,30 m. Cercetările arheologice s-au axat pe un segment de teren aflat spre sud-est de Casa Direcției Complexului muzeistic «Orașul medieval Orheiul Vechi», la o distanță de 85,50 m de la colțul de sud al zidului de incintă, la 11 m spre sud de la drumul ce duce din cetatea medievală spre Butuceni și 135 m spre vest de la fântâna aflată la nord de același drum. Era orientată pe axa est-vest, cu o deviere de 15 grade spre nord. Colțul de sud al secțiunii se găsea în lunca râului Răut, la o distanță de 40 m de la mal. Suprafața cercetată a constituit în total 640 mp și era împărțită în carouri cu dimensiunile 2x2 m (fig. 2).

Stratigrafia

Cele mai semnificative observații stratigrafice au fost efectuate în baza cercetărilor din carourile D7-26 și F7-16 (fig. 4-5). Succesiunea straturilor se prezenta pe verticală, de la bază spre suprafață, după urmează:

1. Sol viu, alcătuit din lut de culoare gălbuie, aflat la adâncimea minimă de 0,62 m și maximă de 1,64 m de la nivelul actual de călcare.

2. Sol nisipos, de culoare gălbuie cu pigmenți de cărbune. Avea grosimea 0,10 m și 0,44 m, și a fost urmărit în carourile D19-26. Se găsea la adâncimea maximă de la suprafața de călcare de 1,18 m și minimă de 0,80 m. Descoperirile din acest strat nu sunt multe, predominând cele din perioada Hallstattiană și Latène.

3. Sol afânat, de culoare cenușiu-închisă, cu pigmenți de calcar, lut ars, cărbune de lemn, în asociere cu ceramică și oase. Grosimea stratului varia între 0,20 m și 0,78 m, și putea fi urmărit practic pe întreaga suprafață cercetată. Acesta se găsea la adâncimea minimă de 0,12 m și maximă de 0,80 m de la suprafața de călcare actuală. În acest strat au fost descoperite cele mai multe vestigii, care aparțin cu preponderență orizontului Poienești-Lucașeuca.

4. Sol cenușiu, relativ compact, cu pigmenți de calcar și cărbune de lemn. A fost observat în caroul D15 și continua cu o mică întrerupere (caroul D20) până în caroul D26, grosimea ajungând până la 0,32 m. Se găsea la adâncimea minimă de 0,20 m și maximă de 0,48 m. Vestigiile arheologice din acest strat aparțin tuturor orizonturilor culturale cercetate, dar mai numeroase fiind cele din perioada Hoardei de Aur.

5. Sol compact, nisipos, de culoare cenușiu deschisă, conținând lut ars, cărbune de lemn, fragmente de calcar, în asociere cu ceramică și oase. Avea grosimea până la 0,30 m. În carourile D7-18 se afla nemijlocit la suprafață, în celelalte fiind suprapus de aluviuni. Adâncimea maximă la care apărea nu depășea 0,30 m.

6-7. Sol nisipos din aluviuni contemporane.

I. Complexe arheologice

Pe parcursul cercetărilor au fost descoperite vestigiile a 11 complexe arheologice: un complex de suprafață (locuință) (nr. 2), două semibordeie (nr. 1, 4) și 8 gropi auxiliare (nr. 5- 9, 29- 31).

Construcția de suprafață (complexul nr. 2) (fig. 3)

A fost descoperită la adâncimea de 0,40-0,60 m, în carourile J6-9, K6-11, L6-10 și M5-10. Construcția ocupa o suprafață de circa 12x10 m, fiind orientată pe axa mare de la sud-est spre nord-vest, în timp ce partea ei de sud intra în peretele secțiunii. Vestigiile arheologice ale construcției reprezentau aglomerări de pietre, ceramică și oase de animale, care alcătuiau, în totalitatea lor, un strat cu grosimea de circa 0,20 m. Au fost distinse în total circa 30 de aglomerări.

Pietrele depistate erau aranjate într-un șir de la sud-est spre nord-vest. Acestea reprezentau, probabil, urmele temeliei construcției. Lungimea segmentului de pietre era de 6 m, lățimea 0,25-0,30 m. Pietrele erau de dimensiuni mijlocii, atingând maximum 0,30x0,25x0,15 m. Aglomerările de ceramică, la fel ca și cele alcătuite din oase de animale, erau amplasate neordonat. Oasele de animale proveneau de la bovine și erau carbonizate complet sau parțial.

La adâncimea de 0,70 m, în partea de vest, a fost descoperită o aglomerare de cărbune de lemn ars și pietre - urmele unei vetre de formă ovală, cu diametrul 1,10x0,60 m, grosimea de 0,15-0,18 cm, care suprapunea umplutura semibordeiului nr. 4.

Ceramica din aglomerări aparținea culturii Poienești-Lucașeuca. În aglomerări au fost depistate în total 1010 fragmente de ceramică, care se împart în patru grupe (fig. 11-12):

Compl.	Specia ceramicii	Cantitate	%
2	Fină, cenușiu-neagră	158	15,6
2	Barbotinată	115	11,4
2	Grosieră, netedă	652	64,6
2	Amfore grecești	85	8,4
2	Total	1010	100

Printre fragmentele de ceramică în cadrul complexului nr. 2 au fost descoperite șase piese de inventar: *două lustruitoare* lucrate din torți de amfore grecești (fig. 22/3), *lustruitoare* lucrate din fundul unei amfore grecești (fig. 22/1), *fusaiole* lucrate din pastă de lut în amestec cu nisip (fig. 22/4), un *obiect din fier* (fig. 22/6), o *psalie* din fier (fig. 22/5). Au mai fost depistate: oase necalcinate de animale - 165 fragmente, oase calcinate de animale - 57 fragmente și chirpici - 14 bucăți.

Locuința adâncită (complexul nr. 1)

A fost descoperită la adâncimea de 0,40-0,60 m, în carourile K2-4, L2-4 și, parțial, J2-4. Semibordeiul avea o formă rectangulară cu marginile rotunjite. Avea dimensiunile 5,10x3,90 m și era orientat pe axa mare de la est spre vest. Adâncimea complexului era de 1,40-1,55 m, pătrunzând cu 0,70-0,90 m în solul steril. Podeaua era din lut bătătorit, fiind relativ orizontală, cu o ușoară albiere în partea de vest. În perimetrul interior al pereților se găsea un prag cu lățimea de 0,15-0,30 m și înălțimea de 0,10-0,15 m de la podea. În partea de est și nord-est, complexul nr. 2 întretăia trei gropi auxiliare (nr. 7-9), care aparțineau orizontului cultural Poienești-Lucașeuca. Instalații de foc n-au fost descoperite.

Umplutura semibordeiului era alcătuită din sol cenușos afănat, îmbibat pe alocuri cu cărbune de lemn, chirpici, pietre cu dimensiunile de circa 15x10x10 cm, ceramică și oase de animale.

Ceramica din semibordei aparține culturii Poienești-Lucașeuca. Au fost depistate în total 356 fragmente de ceramică (fig. 13/1-3; 7-11), dintre care:

Compl.	Specia ceramicii	Cantitate	%
1	Fină, cenușiu-neagră	64	18,0
1	Barbotinată	45	12,6
1	Grosieră, netedă	217	61,0
1	Amfore grecești	30	8,4
1	Total	356	100

În cadrul complexului nr. 1 au fost descoperite patru piese de inventar: *o cutie* lucrată din piatră de gresie, *fragmentul unei linguri pentru turnat metal* (fig. 20/4) cu suprafața arsă puternic, parțial zgurificată în interior (dimensiuni: 6x4x1 cm), descoperită la adâncimea 1,25 m, *o lamă din silex* și *un fragment de la o râșniță din piatră* cu o suprafață bine șlefuită, având grosimea 4,5-5 cm. Alte materiale din complex: oase necalcinate de animale - 68 fragmente, lut ars - 1 bucată, zgură de fier - 4 bucăți (100 gr.).

Locuința adâncită (complexul nr. 4) (fig. 3-4)

A fost descoperită la adâncimea de 0,70-0,90 m, în carourile L9-11, M9-11 și, parțial, M8. Semibordeiul avea o formă rectangulară cu marginile rotunjite. Avea dimensiunile 4,60x3,60 m și era orientat pe axa mare de la sud-est spre nord-vest. Adâncimea complexului era de 1,30-1,45 m, pătrunzând cu 0,50-0,60 m în solul steril. Podeaua era din lut bătătorit, fiind orizontală. Instalații pentru foc la nivelul podului n-au fost descoperite. Colțul de sud al semibordeiului a rămas în afara șantierului. În partea centrală, de est, și de nord, semibordeiul nr. 4 era suprapus la adâncimea de 0,40-0,70 m de către unele aglomerări de ceramică ale complexului de suprafață nr. 2.

Umplutura semibordeiului era alcătuită din sol lutos afănat, îmbibat cu cărbune de lemn, chirpici, pietre de dimensiuni mici (12x9x8 cm), cochilii de melc (într-un caz era o aglomerare), foarte puțină ceramică și oase de animale (3 fragmente necalcinate).

Ceramica din semibordeiul nr. 4 aparține culturii Poienești-Lucașeuca din sec. II-I a.Chr. Au fost depistate în total 20 fragmente de ceramică, dintre care:

Compl.	Specia ceramicii	Cantitate	%
4	Fină, cenușiu-neagră	3	15,0
4	Barbotinată	0	0
4	Grosieră, netedă	16	80,0
4	Amfore grecești	1	5,0
4	Total	20	100

Groapă menajeră (complexul nr. 5)

A fost descoperită la adâncimea 0,90 m, la intersecția carourilor K11-12. Avea o formă cilindrică, ovală în plan, cu diametrul 1,95x1,45 m și adâncimea 1,10 m.

Umplutura era alcătuită din sol cenușos în amestec cu lut, chirpici și calcar.

În groapă au fost depistate 22 fragmente de ceramică Poienești-Lucașeuca, care se împart în următoarele grupe (fig. 13/4-6; 14/2):

Compl.	Specia ceramicii	Cantitate	%
5	Fină, cenușiu-neagră	1	4,5
5	Barbotinată	7	31,8
5	Grosieră, netedă	10	45,5
5	Amfore grecești	4	18,2
5	Total	22	100

În groapa nr. 5 au fost depistate, de asemenea, 15 fragmente de oase necalcinate de animale.

Groapă menajeră (complexul nr. 6)

A fost descoperită la adâncimea 0,80 m, la intersecția carourilor I10-11, J10-11. Era piriformă, în plan circulară, cu diametrul gurii 1,40x1,50 m, al corpului 2,0x2,10, al fundului 1,50x1,60 m, și adâncimea 3 m.

Umplutura gropii în partea superioară era alcătuită din sol negru afânat, fără impurități, iar în partea inferioară, începând cu adâncimea 2,0 m până la fund, din straturi succesive de lut natural, cenușă, cărbune de lemn. Grosimea straturilor de cenușă și cărbune atingea 10 cm. La fund, groapa era acoperită cu cenușă. În solul de umplutură, la toate nivelele, dar mai ales în partea inferioară, au fost depistate fragmente de ceramică, oase de animale și o pereche de coarne de cerb păstrate integral și parțial arse.

În groapă au fost depistate 251 fragmente de ceramică de tipul Poienești-Lucașeuca, care se împart în următoarele grupe (fig. 13/ 1, 3-7):

Compl.	Specia ceramicii	Cantitate	%
6	Fină, cenușiu-neagră	39	15,5
6	Barbotinată	65	25,9
6	Grosieră, netedă	138	55,0
6	Amfore grecești	9	3,6
6	Total	251	100

În groapa nr. 6 au fost descoperite trei obiecte: o *cute* lucrată din piatră de râu de culoare cenușie, o *fusaioală* (fig. 20/1) lucrată din fragmentul unci amfore grecești, o *lustruitoare* (fig. 20/3) lucrată din toarta unei amfore grecești. Au fost depistate de asemenea 38 fragmente de oase de animale și 9 bucăți de chirpici.

Groapă menajeră (complexul nr. 7)

A fost descoperită la adâncimea 0,90 m, la intersecția carourilor J-K2-3. Avea o formă cilindrică, ovală în plan, cu diametrul 1,0x0,80 m și adâncimea 1,30 m.

Umplutura era alcătuită din sol lutos în amestec cu pământ negru, chirpici și calcar. Groapa a fost întretăiată de semibordeiul nr. 1, datat în perioada culturii Poienești-Lucașeuca. În groapă n-a fost depistat inventar arheologic.

În baza observațiilor stratigrafice și a analogiilor cu gropile nr. 8-9, complexul nr. 7 este atribuit culturii Poienești-Lucașeuca și este datat într-o fază mai timpurie decât semibordeiul nr. 1.

Groapă menajeră (complexul nr. 8)

A fost descoperită la adâncimea 0,90 m, la intersecția carourilor K1-2. Avea o formă neregulată, ovală în plan, cu lungimea cca 1,60 m, lățimea 1,25 m și adâncimea 1,10 m. Partea de est a gropii intra în perețele de est al secțiunii.

Umplutura era alcătuită din pământ lutos în amestec cu altul, de culoare neagră, chirpici și calcar. Groapa nr. 8 se mărginea cu groapa nr. 9 și era întretăiată de semibordeiul nr. 1, datat în perioada culturii Poienești-Lucașeuca. În groapa nr. 8 au fost depistate 2 oase de animale.

În baza observațiilor stratigrafice și a analogiilor cu gropile nr. 7, 9, complexul nr. 8 este atribuit culturii Poienești-Lucașeuca și este datat într-o fază mai timpurie decât semibordeiul nr. 1.

Groapă menajeră (complexul nr. 9)

A fost descoperită la adâncimea 0,90 m, la intersecția carourilor K-L1-2. Avea o formă neregulată, ovală în plan, cu diametrul de 1,70 m și adâncimea 1,50 m. Partea de est a gropii intra în perețele secțiunii. Umplutura era alcătuită din sol lutos în amestec cu unul negru, chirpici și calcar. Groapa nr. 9 se mărginea cu groapa nr. 8 și era întretăiată de semibordeiul nr. 1 datat în perioada culturii Poienești-Lucașeuca.

În groapa nr. 9 a fost depistată: *o piesă din metal* (fig. 20/2) - fragmentul unui disc din aramă cu gaură în centru și spițe radiale. S-au păstrat trei spițe. Diametrul obiectului este de 3,2-3,4 cm, grosimea 0,3 cm. Au fost depistate, de asemenea, 4 fragmente de ceramică grosieră de tip Poienești-Lucașeuca și 2 oase de animale.

Groapă menajeră (complexul nr. 29)

A fost descoperită la adâncimea de 1,3 m, la intersecția carourilor E29 și E30. Este o groapă ușor tronconică, în partea de jos pereții coborând vertical până la fund (0,27 m). În plan groapa are formă circulară, puțin alungită pe axa nord-sud, cu diametrul de 1,2x1,3 și adâncimea de 1,2 m, fundul plat aflându-se la adâncimea de 2,5 m de la suprafața de călcare.

Umplutura gropii era formată din sol tasat, cu o structură relativ omogenă de culoare cenușiu-deschisă. În componența ei se întâlneau sporadic bucăți mici de cărbune de lemn, pietricele și oase nearse de animale.

În groapă au fost găsite 3 fragmente ceramice, toate atipice, dar care pot fi atribuite culturii Poienești-Lucașeuca.

Groapă menajeră (complexul nr. 30)

A fost descoperită la intersecția carourilor E32,33 și F32,33 la adâncimea de 1,3 m. Este o groapă în formă de clopot, circulară în plan. Diametrul gropii era de 1,5 m la nivelul descoperirii (1,3 m de la nivelul de călcare actual), 1,8 m la adâncimea de 2 m (la nivelul solului steril) și 2,2 m la adâncimea de 2,9 m (groapa intra în solul viu până la adâncimea de 0,9 m). În partea de vest, începând cu adâncimea de 2 m groapa avea un apendice de formă semicirculară (0,3x0,4 m), care cobora până la fund. Umplutura gropii era relativ omogenă, compusă din sol negru-cenușiu în

asociere cu fragmente de cărbune de lemn, lut ars și o mare cantitate de ceramică și oase de animale.

Ceramica din complexul nr. 30 aparține în exclusivitate orizontului Poienești-Lucașeuca. În total au fost descoperite 202 fragmente (fig. 15-16), dintre care:

Compl.	Specia ceramicii	Cantitate	%
30	Fină, cenușiu-neagră	66	32,7
30	Barbotinată	13	6,4
30	Grosieră, netedă	120	59,4
30	Amfore grecești	3	1,5
30	Total	202	100

În groapă au mai fost depistate 3 piese de inventar: o *lustruitoare* lucrată din toarta unei amfore grecești (fig. 10/3) și *fragmente de la două rășnițe* din piatră.

Groapă menajeră (complexul nr. 31)

A fost descoperită la adâncimea de 1,4 m la intersecția carourilor D33 și D34. A fost surprinsă doar o parte a complexului care sugerează că groapa avea în partea superioară forma unui trunchi de con răsturnat, iar în cea inferioară a unui cilindru (de la adâncimea de 2,06 m). În plan groapa era circulară, ușor alungită pe axa NE-SV. Diametrul gropii pe axa mare era de 2,2 m la adâncimea de 1,4 m și de 1,8 m începând cu adâncimea de 2,06 m. Fundul plat, din lut bătătorit, cobora până la 2,63 m. Umplutura era relativ omogenă, alcătuită din sol de culoare cenușiu-deschis în asociere cu fragmente de lut ars, cărbune de lemn și oase necalcinate de animale.

Ceramica din umplutura gropii, în număr de 37 fragmente, aparține orizontului cultural Poienești-Lucașeuca (fig. 17):

Compl.	Specia ceramicii	Cantitate	%
31	Fină, cenușiu-neagră	8	21,6
31	Barbotinată	2	5,4
31	Grosieră, netedă	27	73,0
31	Amfore grecești	0	0
31	Total	37	100

În complex au mai fost depistate: pictre - 9 bucăți, lut ars - 6 fragmente și oase de animale - 5 fragmente

II. Piese de inventar din stratul cultural

În stratul cultural au fost descoperite 10 piese de inventar, dintre care: *trei lustruitoare* lucrate din pereți de amfore grecești (fig. 20/5), *două cești de lut* (fig. 21/2; 19/2), *o cană din lut* (fig. 19/1), *un obiect din lut* (fig. 21/1), *o mărgică din pastă de sticlă* (fig. 21/4), *o brățară din bronz* și *un cercel din bronz* (fig. 20/6; 22/7). Dintre acestea, un interes aparte îl prezintă ultimile trei piese.

Mărgica (fig. 21/4). Este lucrată din pastă de sticlă de culoare albastră, în formă de sferă cu marginile retezate, în interior având un orificiu cu diametrul de 1,4 cm. Suprafața sferei este decorată. Întreg corpul este împărțit printr-o linie albă în două registre. Atât cel superior, cât și cel inferior sunt decorate cu "ochi", a căror culoare alternează. Sunt utilizate două modalități de a colora "ochi": în primul caz fundulul este albastru, de o nuanță mai deschisă decât suprafața

câmpului, în centru având trasată o circumferință de culoare albă, marginea ochiului fiind înrămată cu aceeași culoare albă; în al doilea caz, situația se repetă, numai că "ochiul" este înrămat cu galben. Atât în registrul de sus, cât și în cel de jos sunt câte 4 ochi: 2 cu marginile colorate în alb și 2 în galben, alternând. În registrul de jos, ochii nu sunt amplasați direct sub cei din registrul superior, ci în interspațiul dintre ei. Diametrul piesei este de 3,6 cm pe axa mare și 2,6 cm pe axa mică. Mărgica a fost descoperită în caroul H10, la adâncimea de 0,82 m. Piesa este de import oriental, obiecte asemănătoare întâlnindu-se frecvent în spațiul Carpato-Danubiano-Pontic în perioada Latène-ului.

Brăjară din bronz (fig. 20/6). După toate probabilitățile, se pare că este doar fragmentul unei piese, lucrat dintr-o vergea aplatizată din bronz cu grosimea de circa 0,1-0,15 cm, acoperită cu un strat de patină verde, de calitate bună. Pe suprafața obiectului poate fi deslușit un ornament, amplasat la una din extremitățile obiectului și care constă din următoarele: o linie incizată cu lungimea de circa 0,6 cm ce trece prin mijlocul suprafeței, la o distanță de 0,3 cm de margine. Prin părți, la o distanță de 0,5 cm sunt incizate două cerceulețe, iar la distanța de 0,15 cm de margine încă o incizie perpendiculară pe prima, fără să se intersecteze. Însăși marginea este ușor ascuțită, astfel încât această porțiune a obiectului poate, fără a greși, să fie identificată ca un cap de șarpe. Lungimea piesei este de 9,8 cm. Nu este exclus să fie o parte a unei brăjări zoomorfe. Obiectul a fost găsit în caroul D7, adâncimea 0,56 m.

Cercel de bronz (fig. 22/7). Este o piesă a cărei formă în profil este cea de arc, iar în plan poate fi privită ca fiind compusă din două părți: una reprezintă un fir ușor curbat cu secțiune circulară de circa 0,1-0,15 cm, diametrul ascuțit spre capăt; a doua componentă, care derivă din prima, este în formă de frunză de salcie, curbată și ușor albiată. Lungimea ei este de 1,4 cm. Conservarea este proastă, ca și calitatea patinei verzui. Obiectul a fost descoperit în caroul G5, adâncimea - 0,48 m.

III. Ceramica

Ceramica culturii Poienești-Lucașeuca a fost descoperită în număr de 3391 fragmente, care se împart în următoarele grupe (tabelele nr. 1-5):

- Ceramică grosieră netedă - 2090 fragmente (61,6 %);
- Ceramică grosieră barbotinată - 355 fragmente (10,5%);
- Ceramică fină cenușie - 643 fragmente (19,0 %);
- Ceramică elenistică - 303 fragmente (8,9 %).

Ceramica grosieră netedă este lucrată cu mâna dintr-o pastă relativ grosieră, în unele cazuri fiind semnalată și ceramică lucrată din pastă destul de bună. Ca degresanți sunt folosite cioburile pisate sau resturi de origine vegetală, toate având granulația destul de mare. Suprafața ceramicii este netezită, iar, în unele cazuri, neregulată, acoperită cu un strat de angobă pe ambele părți. Interiorul ceramicii este de obicei foarte bine netezit. Culoarea vaselor este variată, predominând nuanțele brun-cenușii, rezultate dintr-o ardere inoxidantă, deseori neomogenă și incompletă. Ceramica este reprezentată în majoritatea cazurilor prin oale-borcan (98 %) și, foarte rar, prin căni (1,0 %) sau alte tipuri de recipiente (1,0 %). Unele vase erau prevăzute cu capace conice cu buton (4 fragmente). Buzele acestor vase sunt de regulă răsfrânte (uniforme, îngroșate) - 51,0 % - sau verticale (îngroșate, plate, rotunjite) - 45,6 % - și, ca excepție, înclinate (în interior sau exterior) - 3,4 %. În unele cazuri, suprafața acestor vase era ornametată. Din totalul de 2090 fragmente 101 (4,8 %) erau ornametate cu: brâu în relief (simplu, alveolat, răsucit sau cu creștături) - 28,7 % din numărul ceramicii ornametate, alveole (pe buză sau pereți) - 46,5 %, în formă de suport (buton) - 24,2 % sau în formă de virgulă (0,6 %).

Ceramica grosieră barbotinată este lucrată cu mâna dintr-o pastă grosieră în amestec cu șamotă mărunțită. Suprafața interioară este netezită, iar cea exterioară acoperită cu barbotină. Pe ambele părți este acoperită cu angobă, în unele cazuri este slab lustruită în partea superioară sau inferioară a vaselor. Culoarea la exterior este brun-cenușie, uneori negricioasă. Ceramica este reprezentată exclusiv de oale-borcan. Buzele sunt răsfrânte, înclinate sau verticale. Suprafața vaselor este ornamentată, în proporție de 4,2 %, cu brâu reliefat (simplu sau alveolat) - 2,8 % și suporturi de formă conică sau semiovală - 1,4 %.

Ceramica fină cenușie este lucrată cu mâna, dar foarte îngrijit. Pasta este de o calitate bună, bine frământată, conține degresanți mărunți sub forma unor boabe de șamotă. Arderea este completă și aproape omogenă. Suprafața este deosebit de netedă, de cele mai multe ori lustruită. Culoarea vaselor este, de obicei, de nuanțe închise, având un spectru larg, de la cenușiu-marونی până la culoarea neagră. Ceramica fină este reprezentată de străchini cu buza fațetată în 2, 3, sau 4 muchii (78,0 %), răsfrântă (9,0 %) sau verticală (13,0 %). Unele străchini (1,2 %) erau prevăzute cu torți în formă de X. Ornamentul lipsește.

Ceramica elenistică se întâlnește în majoritatea cazurilor sub forma fragmentelor de amfore lucrate din pastă cu degresanți foarte mărunți, uneori chiar invizibili. Culoarea acestei ceramici variază de la gălbui-deschis până la roșu-cărmăzui, întâlnindu-se un număr mai mare de nuanțe intermediare. Trebuie să remarcăm că materialul amforistic este destul de fragmentat și rareori ne oferă posibilitatea restabilirii formelor întregi, ceea ce la rândul său provoacă dificultăți în identificarea locului de producție.

IV. Concluzii

1. Cercetările arheologice din anii 1996-1998 în cadrul complexului Orheiul Vechi au confirmat cu probe foarte serioase prezența unei așezări din perioada Latène-ului tardiv de tipul Poienești-Lucașeuca.

2. În stadiul actual al cercetărilor, pe baza startigrafiei, pot fi deosebite două etape cronologice ale culturii Poienești-Lucașeuca, primul fiind reprezentat de locuința nr. 4 și gropile 7- 9, iar cel de-al doilea de către locuințele nr.1-2.

3. Cronologia absolută a așezării în etapa actuală nu poate fi apreciată exact, dată fiind lipsa unor repere sigure de datare. În linii mari, cronologia așezării poate fi stabilită în limitele sec. II-I a.Chr., dat fiind că în această perioadă se încadrează o fibulă descoperită în acest sit în anul 1987³. Dar, ținând cont de prezența masivă a amforelor grecești, se poate presupune că așezarea aparține mai degrabă sec. II a.Chr., când este atestată o pătrundere masivă a importului grecesc în acest spațiu⁴.

4. Pentru așezarea culturii Poienești-Lucașeuca de la Orheiul Vechi sunt caracteristice locuințele de două tipuri: adâncite în sol și de suprafață, care se întâlnesc în proporție de 3:2.

5. După tehnica de construcție, locuințele culturii Poienești-Lucașeuca de la Orheiul Vechi, în comparație cu complexe similare din alte situri, se remarcă prin adâncimea lor mai pronunțată, care depășește cu mult cota obișnuită, de 0,5 m.

6. Din punctul de vedere al dimensiunilor, aceste locuințe se aliază la parametrii majorității complexelor cercetate în cadrul orizontului Poienești-Lucașeuca, care variază între 16-24 mp.

7. Locuința de suprafață se evidențiază prin dimensiunile sale relativ mari (120 mp), depășind cu mult dimensiunile unor locuințe similare, cum ar fi, spre exemplu, cele de la Cruglic⁵ și de la Rudi⁶, care nu depășeau 50 mp și respectiv 65 mp.

8. Locuința de suprafață de la Orheiul Vechi se detașează și prin tehnica de construcție, dat fiind că la ridicarea ei a fost folosită piatra, lucru neatestat în cadrul culturii Poienești-Lucașeuca, dar care este semnalat la Pivdenno⁷ în partea de sud a Basarabiei.

9. Instalațiile de foc lipsesc în locuințele adâncite, dar sunt semnalate în cele de suprafață. Având în vedere prezența lipiturilor de lut ars în strat și în complexele închise, se poate presupune că la Orheiul Vechi, ca și în alte așezări de tip Poienești-Lucașeuca, odată cu instalațiile staționare de foc erau vehiculate și vetre portabile.

10. Complexul ceramic de la Orheiul Vechi, în etapa actuală de cercetare, este cel mai reprezentativ din spațiul Pruto-Nistrean. Deosebim patru grupe distincte de ceramică, care în diferitele sectoare sau complexe închise ale așezării se întâlnesc practic în aceleași proporții: ceramică grosieră netedă (61,6 %), ceramică grosieră cu suprafața barbotinată (10,5 %), ceramică fină de culoare cenușie (19,0 %) și amfore grecești (8,9 %).

11. În complexul ceramic de la Orheiul Vechi predomină recipientele grosiere cu suprafața netezită, care sunt în fond de tradiție geto-dacă, cunoscute foarte bine în secolele anterioare, inclusiv între materialele cetăților Butuceni și Trebujeni-Potârca, din preajmă.

12. Ceramica elenistică ocupă în cadrul așezării un loc foarte important, fiind răspândită proporțional în diferitele sectoare ale sitului, inclusiv în complexele închise.

13. Relativ modestă în așezarea de la Orheiul Vechi este ponderea ceramicii fine cenușii și a celei grosiere cu suprafața barbotinată, tipică pentru tradiția nordică, cea din urmă fiind întâlnită și în așezări geto-dace din sec. II-I a.Chr.

Gheorghe POSTICĂ,
Octavian MUNTEANU
(Chișinău)

NOTE

1. Cercetările lui Ion T. Niculiță și Gh.Postică. Material inedit.
2. M. Tkaciuk. *Novye dannye k issledovaniju pamjatnikov tipa Poienești-Lucașevka (po materialam Starogo Orheia)*, în: *Arheologičeskie issledovanija v Starom Orhee*, Chișinău, 1991, p. 44-53.
3. M. Tkaciuk, *op. cit.*, p. 44-53.
4. M. Babeș, *Die Poienești-Lucașevka - Kultur*, Bonn, 1993.
5. S.P. Pacikova, *Poselenija poblizi s.Kruklig na Bukovine*, *Arheologija*, 23, 1977, p. 26.
6. M. Romanovskaia, *Otčet o raskopkah provedennyh na getskom gorodiščee Rudi v 1973g.*, nr. 84, Chișinău, 1973.
7. A.G. Sal'nicov, *Itogi polevyh issledovanii u s.Pivdennoe*, MASP, Odessa, 1966, p. 176-225.

**Tabel nr. 1. Date statistice privind ceramica culturii Poienești-Lucașeuca
din așezarea Orheiul Vechi, descoperită în anii 1996-1998**

SPECIE	ELEMENT	1996	1997	1998	Total
Grosieră netedă	Buză	140	41	29	210
Grosieră netedă	Buză și suport	6	0	0	6
Grosieră netedă	Buză și toartă	0	1	0	1
Grosieră netedă	Capac	2	2	0	4
Grosieră netedă	Disc	5	17	0	22
Grosieră netedă	Fund	110	49	35	194
Grosieră netedă	Toartă-panglică	1	2	0	3
Grosieră netedă	Perete	1060	280	291	1631
Grosieră netedă	Perete cu suport	11	2	0	13
Grosieră netedă	Suport	5	0	1	6
Total					2090
Barbotinată	Buză	7	2	0	9
Barbotinată	Buză și suport	2	0	0	2
Barbotinată	Fund	12	2	0	14
Barbotinată	Perete	260	45	21	326
Barbotinată	Perete cu suport	3	1	0	4
Total					355
Fină	Buză	116	52	29	197
Fină	Buză cu toartă	0	1	0	1
Fină	Fund	25	6	7	38
Fină	Toartă	1	2	1	4
Fină	Perete	240	83	80	403
Total					643
Total autohtonă		2006	588	494	3088
Elenistică	Buză	6	0	1	7
Elenistică	Fund	3	1	0	4
Elenistică	Toartă	8	2	0	10
Elenistică	Perete	237	35	10	282
Total		254	38	11	303
Total ceramică		2260	626	505	3391

Tabel nr. 2. Date statistice privind ornamentul ceramicii culturii Poienești-Lucașeuca din așezarea Orheiul Vechi, descoperită în anii 1996-1998

SPECII CERAMICE	ORNAMENT	FRAGMENTE			
		1996	1997	1998	Total
		Can.	Can.	Can.	Can.
Grosieră netedă	Brâu simplu	0	0	3	3
Grosieră netedă	Brâu alveolat	9	4	11	24
Grosieră netedă	Brâu răsucit	0	0	1	1
Grosieră netedă	Brâu cu creștături oblice	1	0	0	1
Grosieră netedă	Alveole, rând orizontal	31	1	3	35
Grosieră netedă	Alveole, pe buză, lateral	3	0	0	3
Grosieră netedă	Alveole, pe buză, orizontal	7	0	0	7
Grosieră netedă	Alveole, pe buză, oblic	1	0	0	1
Grosieră netedă	Creștături, pe buză, oblic	1	0	0	1
Grosieră	Suport	22	2	1	25
Barbotinată	Brâu simplu	1	0	1	2
Barbotinată	Brâu alveolat	6	1	1	8
Barbotinată	Suport	5	1	0	6
Total		87	9	21	117

Tabel nr. 3. Date statistice generale privind forma buzilor ceramicii culturii Poienеști-Lucașeuca, descoperită în așezarea Orheiul Vechi în anii 1996-1998

SPECIE	BUZE	1996	1997	1998	Total
Grosieră netedă	Înclinată	2	1	0	3
Grosieră netedă	Înclinată-interior, plată-exterior	1	1	0	2
Grosieră netedă	Răsfrântă, cu marginea ascuțită	0	0	1	1
Grosieră netedă	Răsfrântă, îngroșată	10	0	1	11
Grosieră netedă	Răsfrântă, uniform	19	24	18	61
Grosieră netedă	Răsfrântă, cu manșetă	0	1	0	1
Grosieră netedă	Verticală, îngroșată	4	2	0	6
Grosieră netedă	Verticală, tăiată oblic în interior	2	0	0	2
Grosieră netedă	Verticală, plată	19	3	4	26
Grosieră netedă	Verticală, rotunjită	26	3	5	34
Grosieră netedă	Nedeterminată	62	0	0	62
Barbotinată	Înclinată	0	1	0	1
Barbotinată	Răsfrântă, îngroșată	4	0	0	4
Barbotinată	Verticală, îngroșată	1	0	0	1
Barbotinată	Verticală, rotunjită	3	0	0	3
Barbotinată	Nedeterminată	1	0	0	1
Fină	Înclinată	0	1	0	1
Fină	Înclinată, fațetată în 2 muchii	52	13	4	69
Fină	Înclinată, fațetată în 3 muchii	27	30	4	61
Fină	Înclinată, fațetată în 4 muchii	3	4	1	8
Fină	Răsfrântă, cu marginea ascuțită	0	0	2	2
Fină	Răsfrântă uniform	0	1	13	14
Fină	Verticală, tăiată oblic în interior	0	0	1	1
Fină	Verticală, plată	1	1	2	4
Fină	Verticală, rotunjită	2	1	2	5
Fină	Nedeterminată	31	0	0	31
Total		270	87	58	415

Tabel nr. 4. Date statistice privind forma buzelor ceramicii culturii Poienești-Lucașeuca, descoperită în complexele închise din așezarea Orheiul Vechi în anii 1996-1998

COMPLEX	SPECIE	BUZE	FRAGMENTE
1	Grosieră netedă	Nedeterminată	8
1	Grosieră netedă	Verticală, plată	1
1	Grosieră netedă	Verticală, rotunjită	12
1	Fină	Înclinată, fațetată în 2 muchii	9
1	Fină	Nedeterminată	8
2	Grosieră netedă	Înclinată	2
2	Grosieră netedă	Îngroșată-brâu	1
2	Grosieră netedă	Nedeterminată	35
2	Grosieră netedă	Plată-exterior, înclinată-interior	1
2	Grosieră netedă	Rășfrântă, îngroșată	9
2	Grosieră netedă	Rășfrântă uniform	11
2	Grosieră netedă	Verticală, îngroșată	2
2	Grosieră netedă	Verticală, tăiată oblic în interior	2
2	Grosieră netedă	Verticală, plată	12
2	Grosieră netedă	Verticală, rotunjită	9
2	Barbotinată	Nedeterminată	1
2	Barbotinată	Rășfrântă, îngroșată	2
2	Fină	Înclinată, fațetată în 2 muchii	19
2	Fină	Înclinată, fațetată în 3 muchii	11
2	Fină	Înclinată, fațetată în 4 muchii	3
2	Fină	Nedeterminată	13
2	Fină	Verticală, rotunjită	1
5	Grosieră	Rășfrântă uniform	3
6	Grosieră netedă	Nedeterminată	5
6	Grosieră netedă	Rășfrântă, îngroșată	1
6	Grosieră netedă	Rășfrântă uniform	4
6	Grosieră netedă	Verticală, plată	2
6	Grosieră netedă	Verticală, rotunjită	2
6	Barbotinată	Verticală îngroșată	1
6	Barbotinată	Verticală, rotunjită	3
6	Fină	Înclinată, fațetată în 2 muchii	11
6	Fină	Înclinată, fațetată în 3 muchii	1
6	Fină	Nedeterminată	4
	Grosieră netedă	Rășfrântă, îngroșată	1
30	Grosieră netedă	Rășfrântă uniform	6
30	Grosieră netedă	Verticală, plată	3
30	Grosieră	Verticală, rotunjită	2
30	Fină	Înclinată, fațetată în 2 muchii	1
30	Fină	Rășfrântă, cu marginea ascuțită	1
30	Fină	Rășfrântă uniform	10
30	Fină	Verticală, tăiată oblic în interior	1
30	Fină	Verticală, plată	2
30	Fină	Verticală, rotunjită	1
31	Grosieră netedă	Rășfrântă uniform	2
31	Grosieră netedă	Verticală, rotunjită	1
31	Fină	Înclinată, fațetată în 2 muchii	1
	Total		241

Tabel nr. 5. Date statistice privind forma buzelor ceramicii culturii Poienești-Lucașeuca, descoperită în startul cultural al așezării Orheiul Vechi în anii 1996-1998

SPECIE	BUZE	1996	1997	1998	Total
Grosieră netedă	Înclinată	0	1	0	1
Grosieră netedă	Nedeterminată	13	4	0	17
Grosieră netedă	Înclinată-interior, plată-exterior	0	1	0	1
Grosieră netedă	Răsfrântă cu marginea ascuțită	0	0	1	1
Grosieră netedă	Răsfrântă uniform	1	24	10	35
Grosieră netedă	Răsfrântă, cu manșetă	0	1	0	1
Grosieră netedă	Verticală, îngroșată	1	1	0	2
Grosieră netedă	Verticală, plată	4	3	1	8
Grosieră netedă	Verticală, rotunjită	3	3	2	8
Barbotinată	Înclinată	0	1	0	1
Barbotinată	Răsfrântă, îngroșată	2	0	0	2
Fină	Înclinată	0	1	0	1
Fină	Înclinată, fațetată în 2 muchii	13	13	2	28
Fină	Înclinată, fațetată în 3 muchii	15	30	3	48
Fină	Înclinată, fațetată în 4 muchii	0	4	1	5
Fină	Nedeterminată	6	0	0	6
Fină	Răsfrântă cu marginea ascuțită	0	0	1	1
Fină	Răsfrântă uniform	0	1	2	3
Fină	Verticală, plată	1	1	0	2
Fină	Verticală, rotunjită	1	1	1	3
Total		60	90	24	174

L'ÉTABLISSEMENT DE LA CULTURE POIENEȘTI LUCAȘEUCA DE ORHEIUL VECHI

(Les recherches archéologiques entre 1996-1998)

Résumé

Le complexe archéologique Orheiul Vechi est emplanté en aval de la rive Răut, un affluent de droit de Nistru, entre les villages Trebujeni et Butuceni, le district Orhei, République Moldova, à la distance de 60 km vers nord-est de la ville Chișinău. Dans le cadre du complexe archéologique sont signalés les niveaux culturels de l'ère de pierre jusqu'au Moyen Âge tardif, inclusivement deux villes: Șehr al-Jedid (Nouvelle ville) du XIVe siècle et Orhei du XV-XVIIe siècle.

L'horizon culturel de la période Latène tardif est représenté d'une habitation de la Culture Poienești-Lucașeuca située vers l'ouest du complexe archéologique Orheiul Vechi, sur la rive droite de Răut, près de la prairie (fig. 1). Sur l'endroit occupé de l'habitat de la culture Poienești-Lucașeuca existent aussi des vestiges de certaines habitations de l'époque de bronze, de l'époque de fer (la culture Chișinău-Corlăteni), Moyen Âge (V-XIII, XIV, XV-XVI siècles).

Pendant les années 1996-1999 on a exploré une surface de 640 m² (fig. 2). On a decouvert 11 complexes arceologiques: un complexe de surface (une habitation) (nr. 2), deux habitation stuées en profondeur (nr. 1, 4) et 8 fosses auxiliaires (nr. 5-9, 29, 31). La construction de surface avait les dimension 12x10 m et etait formée d'agglomérations de pierre, céramique et os des animaux qui constituaient une couche de presque 0,20 m. Les pierres étaient placées en ligne à 6 m de long et 0,25-0,30 m de large et qui auraient représenté les traces des fondements. Dans la partie d'est on a trouvé des traces d'un foyer à un diamètre de 1,10x0,60 m et la grosseur de 0,15-0,18 cm.

Les habitations situées en profondeur avaient les dimensions de 5,10x3,0 m et respectivement 4,60x3,60 m, à une profondeur de 1,30-1,55 m, pénétrant de 0,70-0,90 m dans le sol stéril. Des installations stationnaires pour le feu n'ont pas été découvertes.

Les fosses auxiliaires étaient piriformes ou cylindrique et avait la profondeur de 1,1-1,15 m dans les trois cas et 2,0-3,0 m dans les autres trois cas.

La céramique de la culture Poienesti-Lucașeuca a été decouvert en nombre de 3391 de fragments et qui peut être divisée en groupes suivants:

1. Céramique grossière nette autochtone - 2090 fragments (61,6 %)
2. Céramique grossière barbotinée - 355 fragments (10,5 %)
3. Céramique fine grise - 643 fragments (19,0 %)
4. Céramique de la Grèce Antique - 303 fragments (8,9 %)

Dans l'emplacement actuel des fouilles à Orheiul Vechi on distingue deux niveaux chronologiques de la culture Poienesti-Lucașeuca, le premier étant représenté par l'habitation 4 et fosses 7- 9 et le deuxième - par les habitations 1-2.

Actuellement la chronologie absolue de la site ne peut pas être évaluée exactement, étant donné le manque de repères datés. Mais la présence massiv des amphores grecques nous fait penser que le site appartient plutôt au II siècle. Avant Jésus Christ, quand dans l'espace entre les Carpates et Nistru on a attesté une pénétration massive de l'import grèce.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. L'Ancien Orhei. Le plan general de la complexe: 1 - La citadele geto-dace Butuceni du VI-III siècle a.Chr., 2 - Le site Orheiul Vechi - Butuceni de la culture Poienesti -Lucașeuca du II-I siècle av.Chr., 3 - Le site Orheiul Vechi - Trebujeni de la culture geto-dace du IV-III siècle av. Chr., 4 - La citadele geto-dace Mășcăuți du IV-II siècle a.Chr.

Fig. 2. L'Ancien Orhei. Le Secteur nr. 70. Le plan general des fouilles archeologiques (1996-1998).

Fig. 3. L'Ancien Orhei. La Secteur nr. 70. Le plan des complexes nr. 1, 2, 4, 5, 6 de la culture Poienesti-Lucașeuca.

Fig. 4. L'Ancien Orhei. Le Secteur nr. 70. Des profils: a - l'Est des careaux D4-M.4, b - le Sud des carreaux M4-13, c-le Nord des carreaux J5-13.

Fig. 5. L'Ancien Orhei. La Secteur nr. 70. Le profil de Nord des carreaux D7-26.

Fig. 6. L'Ancien Orhei. Des types de ceramique grossiere Poienesti-Lucașeuca de la strat culturelle.

Fig. 7. L'Ancien Orhei. Des types de ceramique grossiere Poienesti-Lucașeuca de la strat culturelle.

Fig. 8. L'Ancien Orhei. Des types de ceramique fine Poienesti-Lucașeuca de la strat culturelle.

Fig. 9. L'Ancien Orhei. Des types de poterie avec barbotine.

Fig. 10. L'Ancien Orhei. Des fragments d'amphores grecques.

Fig. 11. L'Ancien Orhei. La ceramique fine Poienestî-Lucașeuca de l'habitation nr. 2.

Fig. 12. L'Ancien Orhei. La ceramique grossiere Poienestî-Lucașeuca de l'habitation nr. 2.

Fig. 13. L'Ancien Orhei. La ceramique Poienestî-Lucașeuca: 1-3, 11 - de facture fine de l'habitation nr. 1; 7-10 - de facture grossiere de l'habitation nr. 1; 4-6 - de facture grossiere du complexe nr. 5.

Fig. 14. L'Ancien Orhei. La ceramique Poienestî-Lucașeuca: 1, 7 - de facture grossiere de la complexe nr. 6; 3-6 - fine de l'ensemble nr. 6; grossiere de l'ensemble nr. 5.

Fig. 15. L'Ancien Orhei. La ceramique grossiere de type Poienestî-Lucașeuca de la complexe nr. 30

Fig. 16. L'Ancien Orhei. La ceramique fine de type Poienestî-Lucașeuca de la complexe nr. 30.

Fig. 17. L'Ancien Orhei. La ceramique de type Poienestî-Lucașeuca de la complexe nr. 31; 1-4 - grossiere, 5 - fine.

Fig. 18. L'Ancien Orhei. Les types de decor de la ceramique Poienestî-Lucașeuca.

Fig. 19. L'Ancien Orhei. Des types de coupe et de tasse Poienestî-Lucașeuca de la niveau culturel.

Fig. 20. L'Ancien Orhei. Des objets des complexes et de la niveau culturel Poienestî-Lucașeuca: 1-4 - glaise; 5-6 - en fer; 7 - bronze; 4 - le complexe nr. 1; 1, 3 - le complexe nr. 6; 2 - le complexe nr. 9; 5, 6 - la niveau culturel.

Fig. 21. L'Ancien Orhei. Des objets des complexes et de la strat culturel: 1-3 - glaise; 4 - pate de verre; 1 - jeton, 2 - fragment d'une tasse; 3 - polisseuse; 4 - perle.

Fig. 22. L'Ancien Orhei. - Des objets des complexes nr. 2 (1-3, 5-6) et de la niveau culturel (4). 1, 3, 4, 5 - glaise; 2, 6 - bronze.

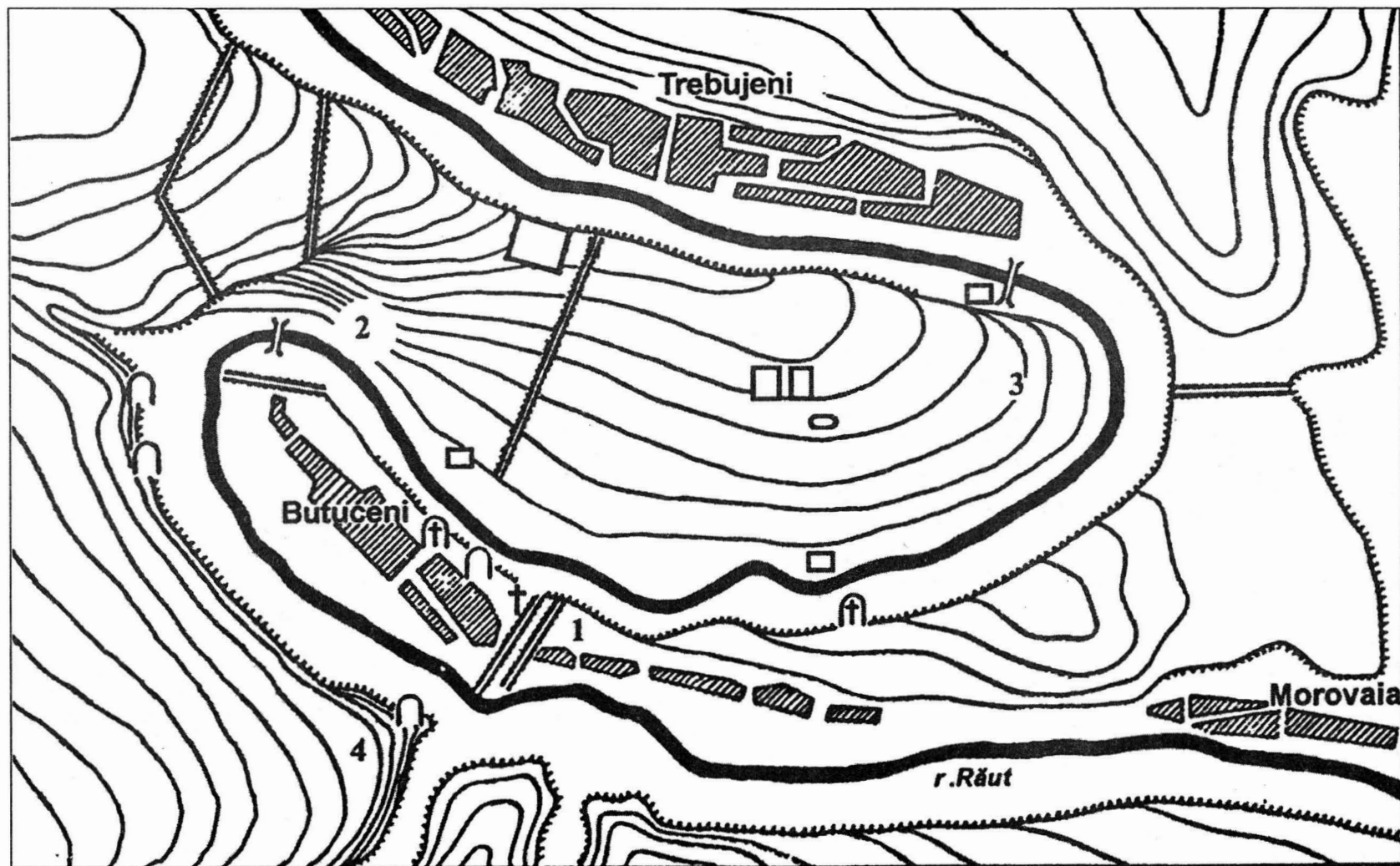

Fig. 1. Orheiul Vechi. Plan general. 1 - Cetatea Butuceni, sec. VI-III a.Chr.; 2 - Așezarea Orheiul Vechi-Butuceni, cultura Poienești-Lucașeuca, sec. II-I a.Chr.; 3 - Așezarea Orheiul Vechi-Trebujeni, sec. IV-III a.Chr.; 4 - Cetatea Mășcăuți, sec. IV-II a.Chr.

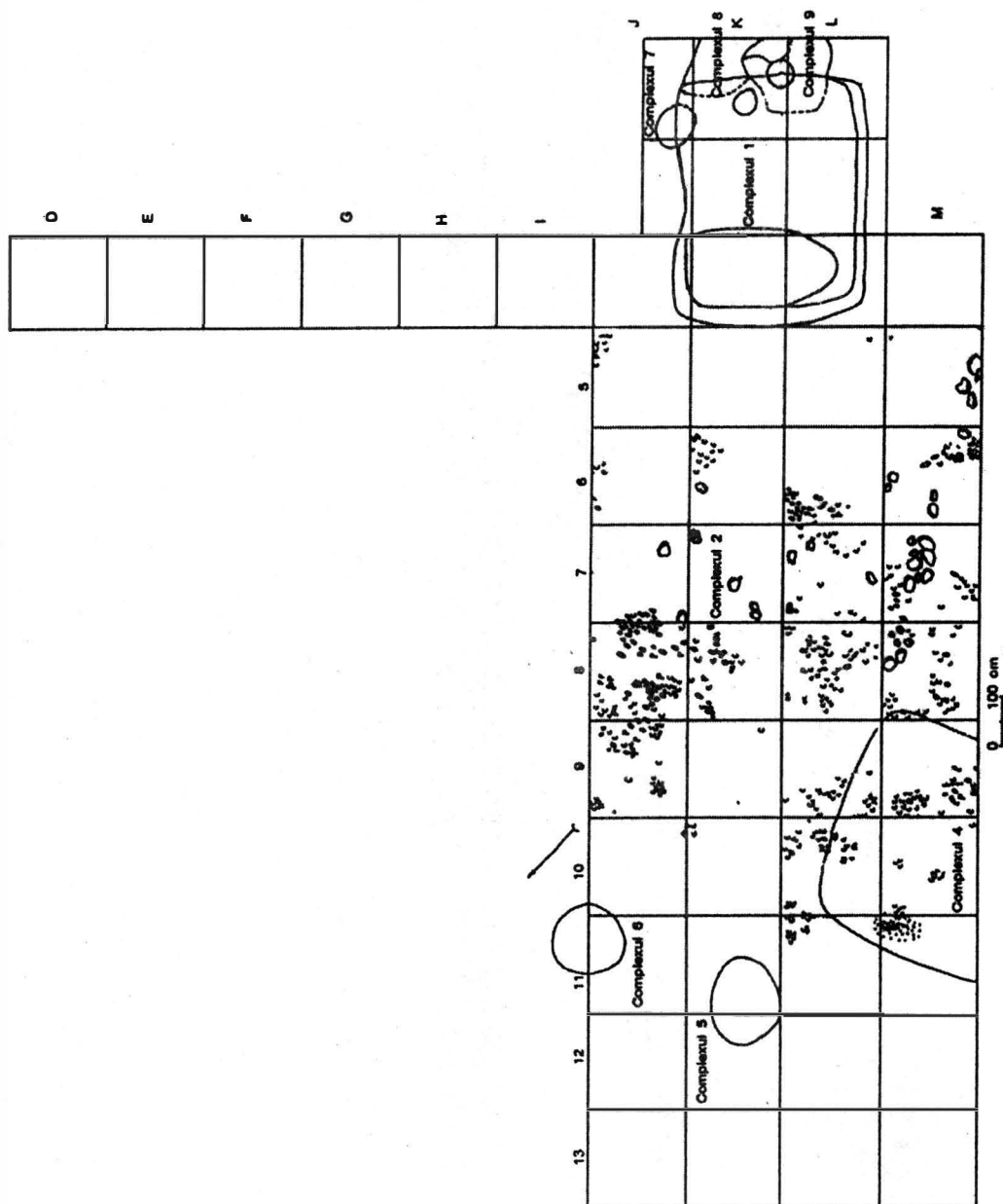

Fig. 3. Orheiul Vechi. Planul complexelor culturii Poienești-Lucașeuca nr. 1-2, 4-6.

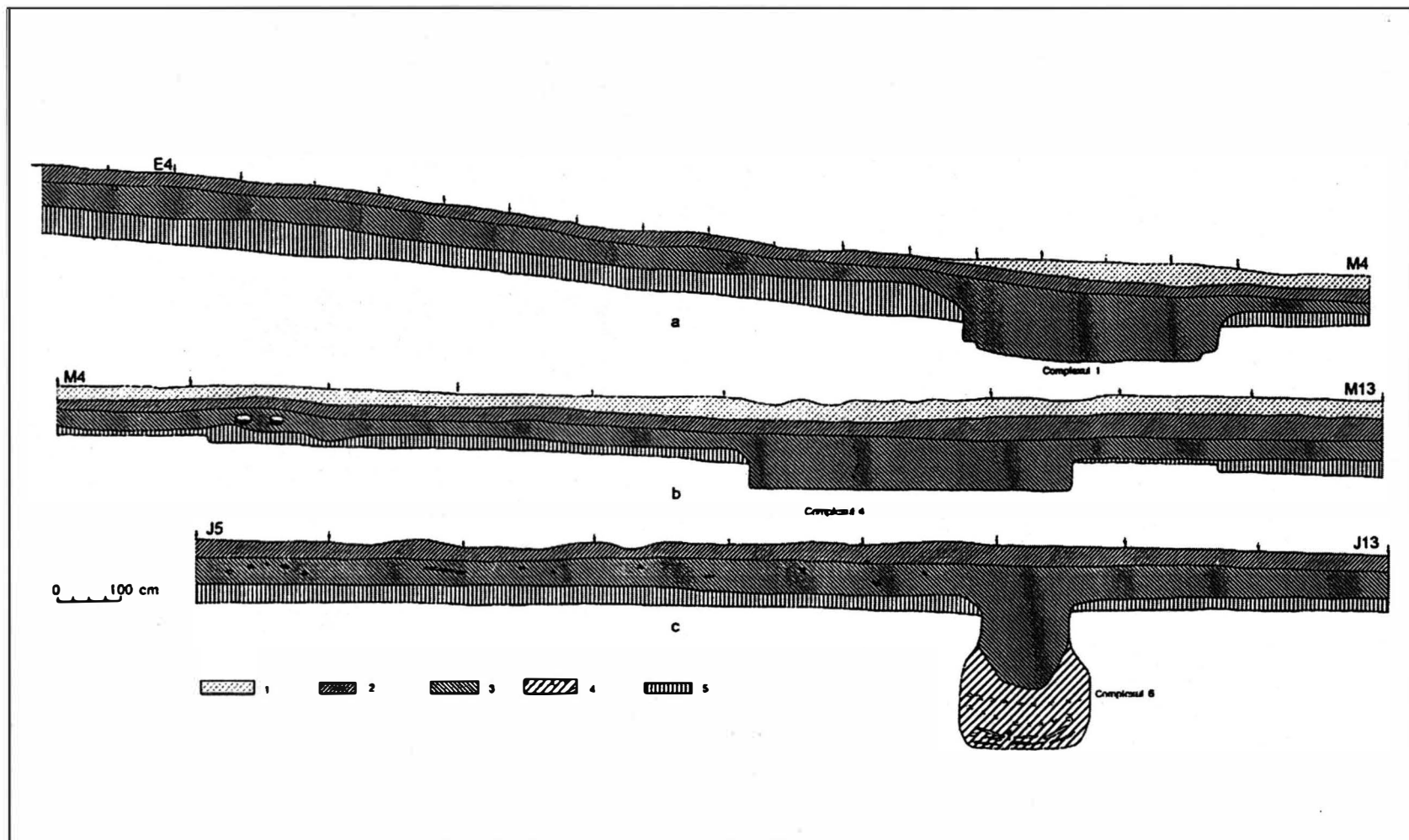

Fig. 4. Orheiul Vechi. Suprafața nr. 70, Profiluri: a - peretele de sud-est al carourilor D/M4, b - peretele de sud-vest al carourilor M4-13, c - peretele de nord al carourilor J5-13. 1 - Sol cenușiu nisipos de aluviuni; 2 - Sol cenușiu compact; 3 - Sol cenușiu închis, afânat, cu pigmenți de calcar; 4 - Sol negru cu lut purtat și cărbune de lemn; 5 - Sol steril.

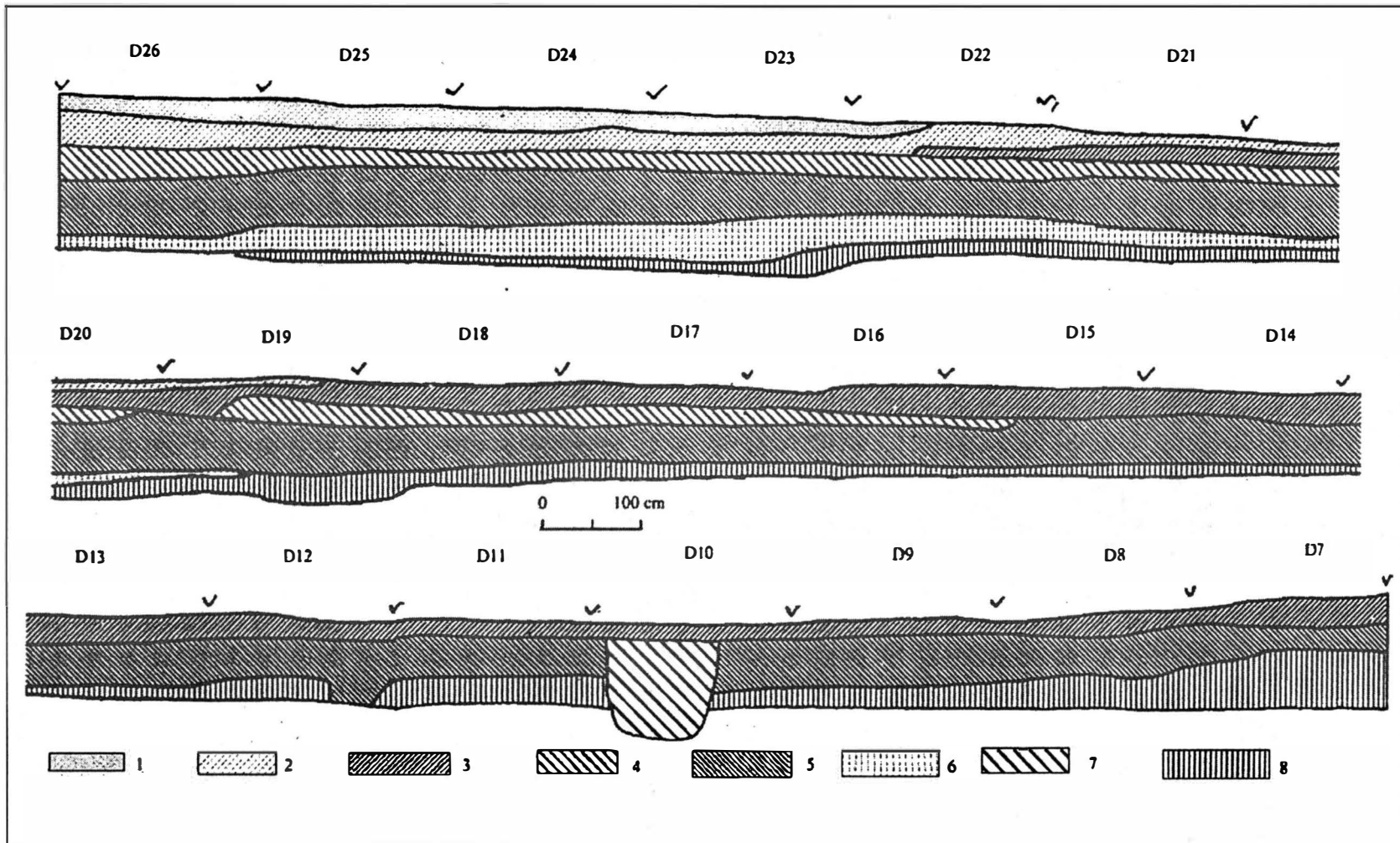

Fig. 5. Orheiul Vechi. Suprafața nr. 70. Profil secționat, de NE al carourilor D7-26.
 1, 2 - Sol de aluviuni; 3 - Sol cenușiu compact; 4 - Sol cenușiu cu pigmenți de calcar și cărbune; 5 - Sol afânat, cenușiu-încris;
 6 - Sol nisipos, gălbui, cu pigmenți de cărbune; 7 - Sol negru închis; 8 - Sol steril din lut gălbui.

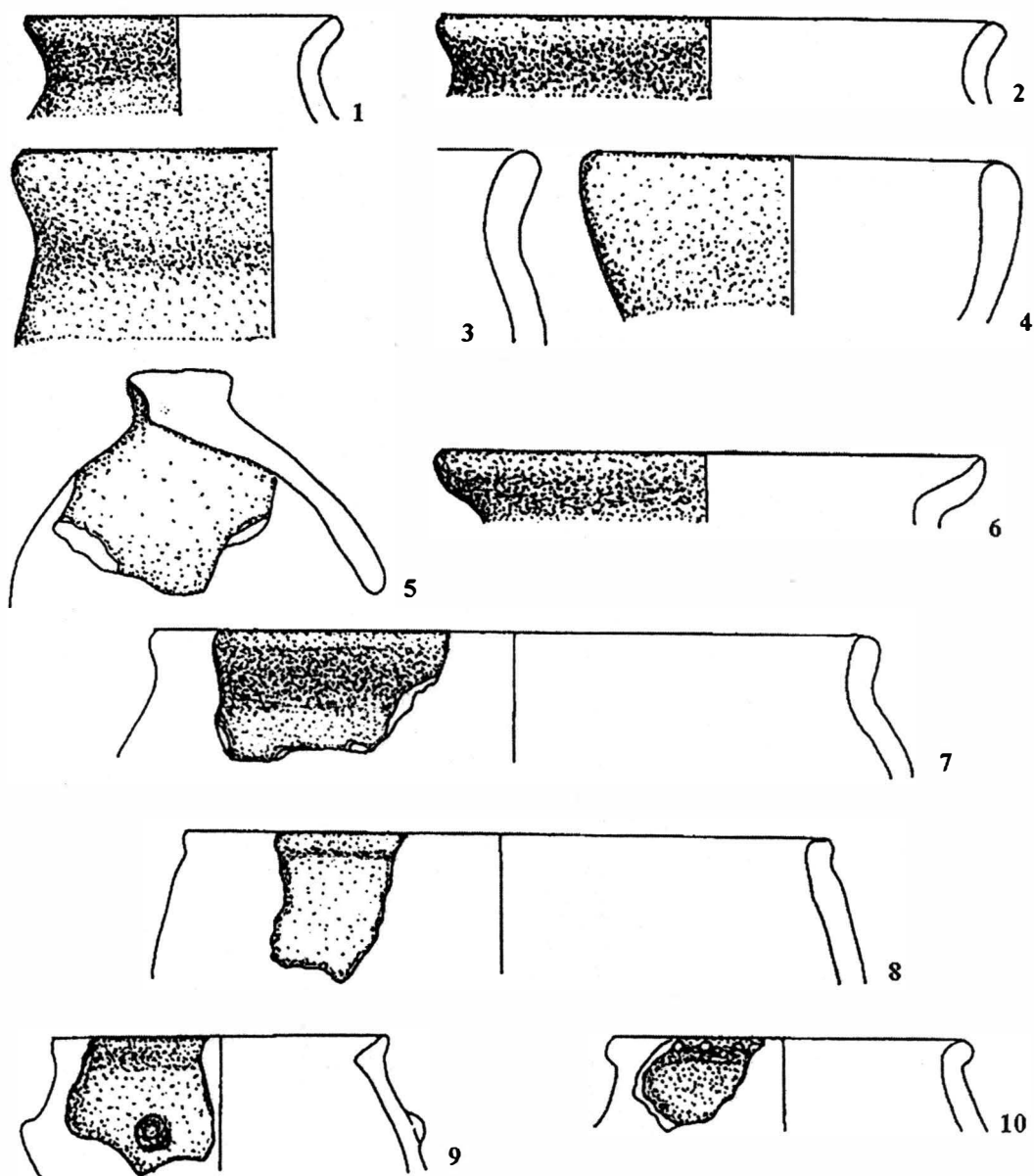

Fig. 6. Orheiul Vechi. Tipuri de ceramică Poienești-Lucașeuca din strat.

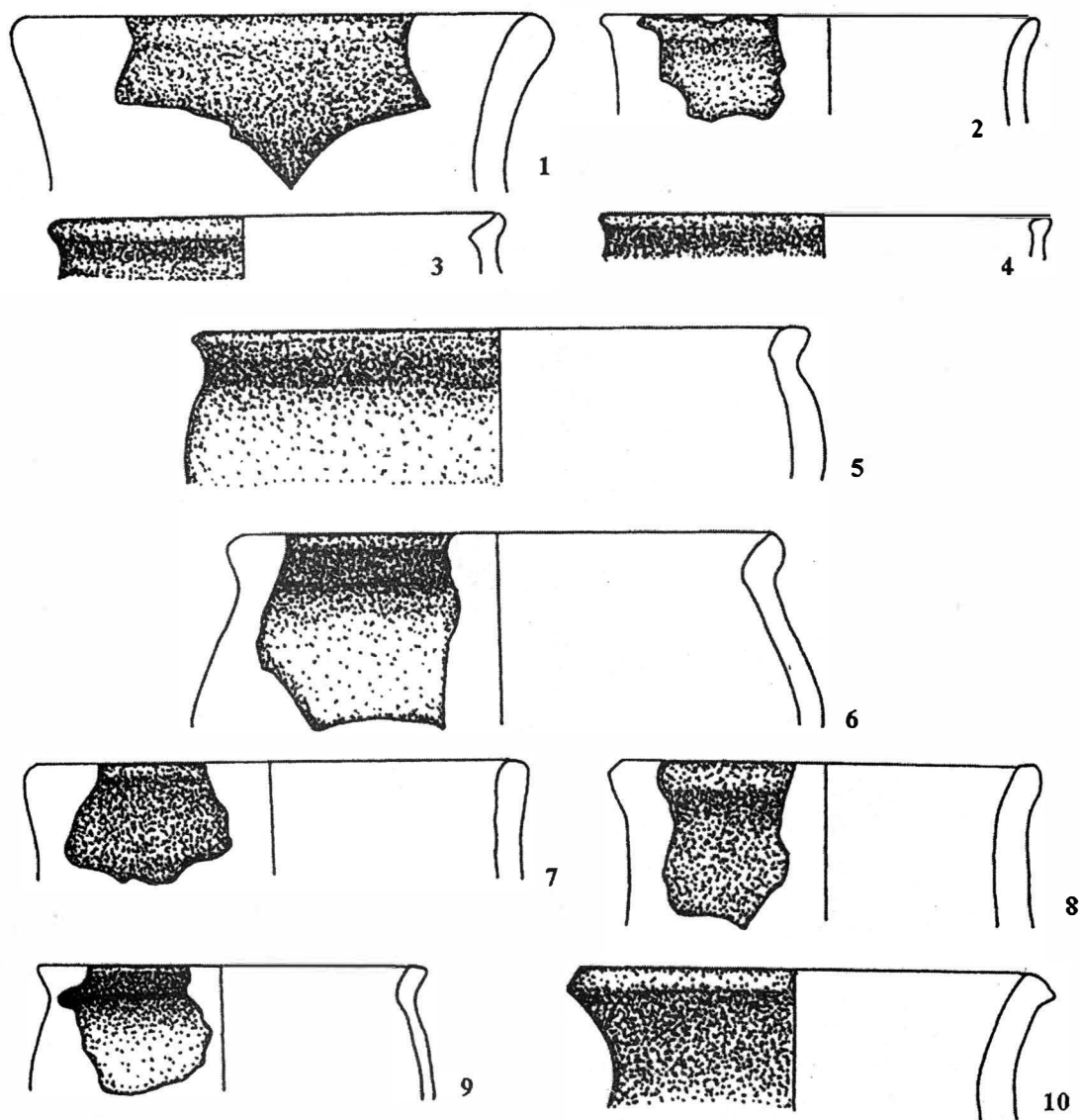

Fig. 7. Orheiul Vechi. Tipuri de ceramică grosieră Poienești-Lucașeuca din strat.

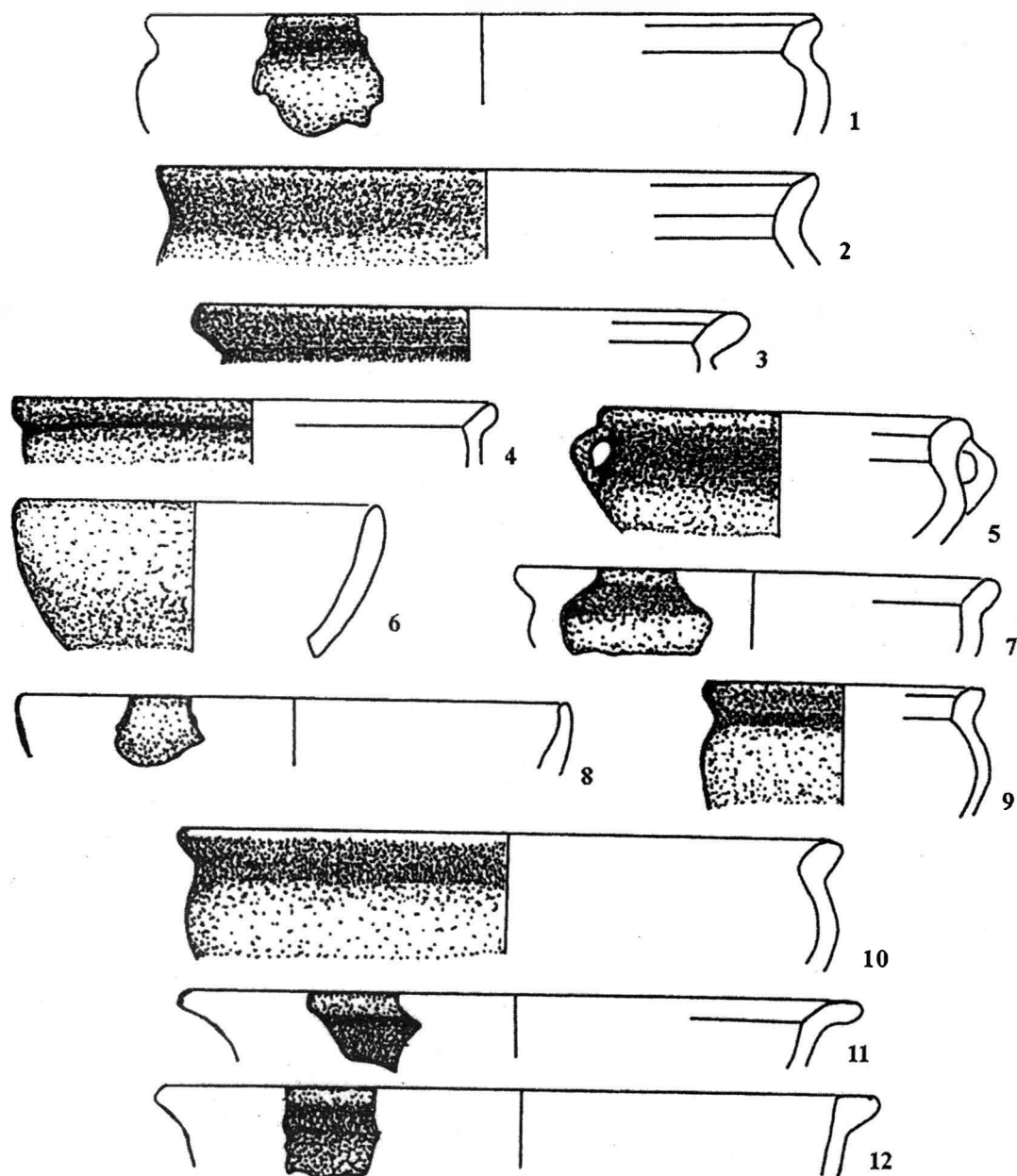

Fig. 8. Orheiul Vechi. Tipuri de ceramică fină Poienești-Lucașeuca din strat.

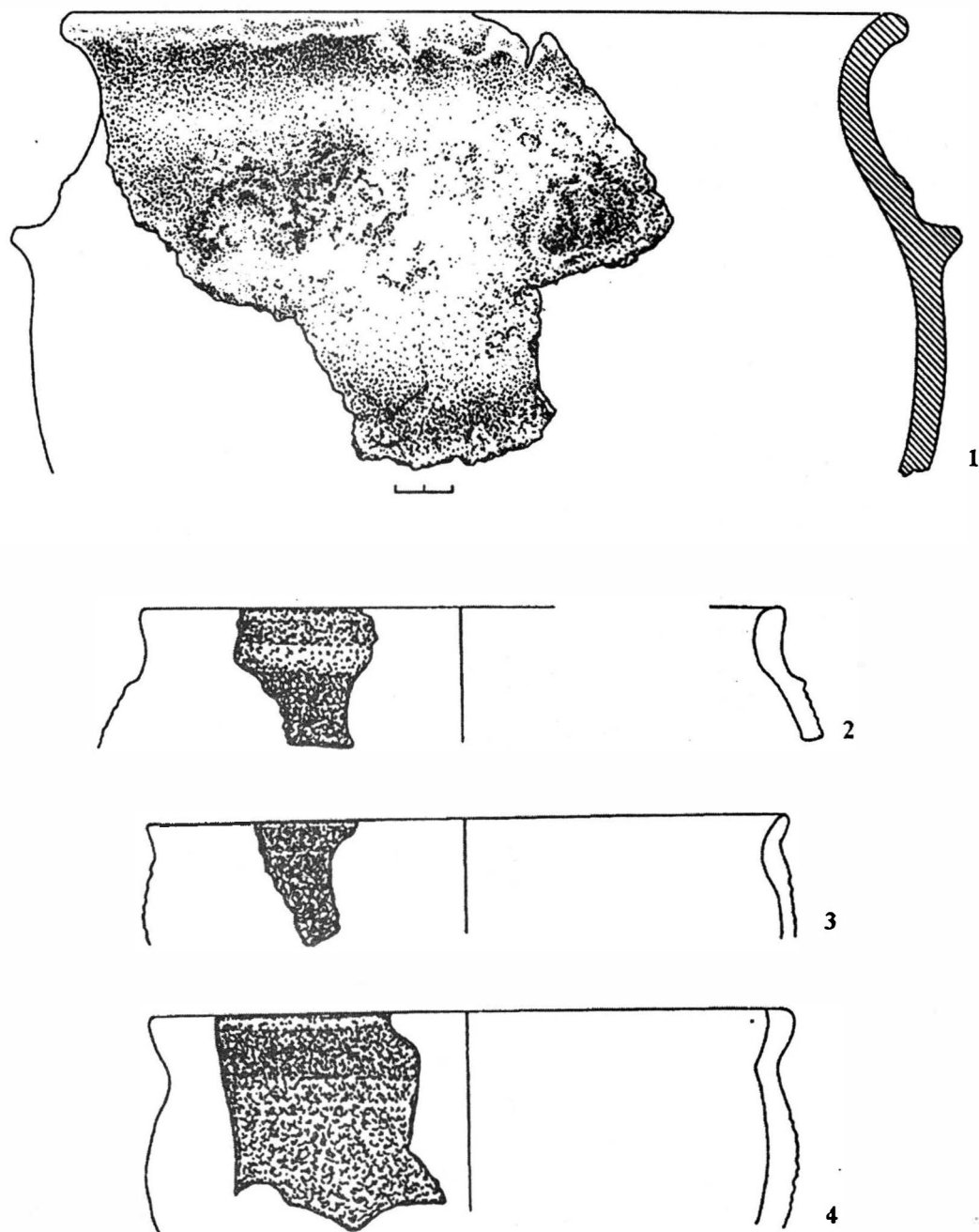

Fig. 9. Orheiul Vechi. Tipuri de vase cu barbotină.

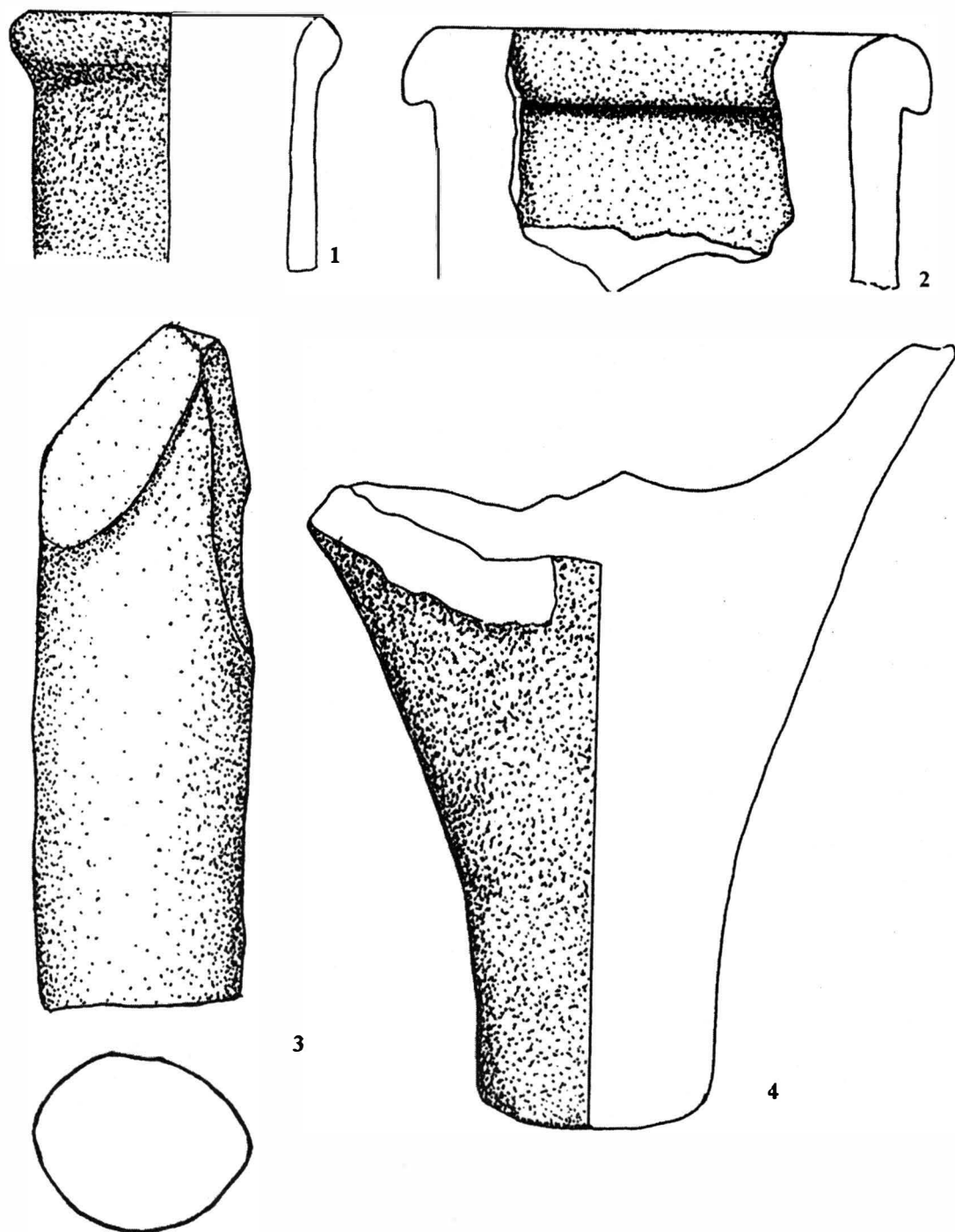

Fig. 10. Orheiul Vechi. Fragmente de amfore grecești.

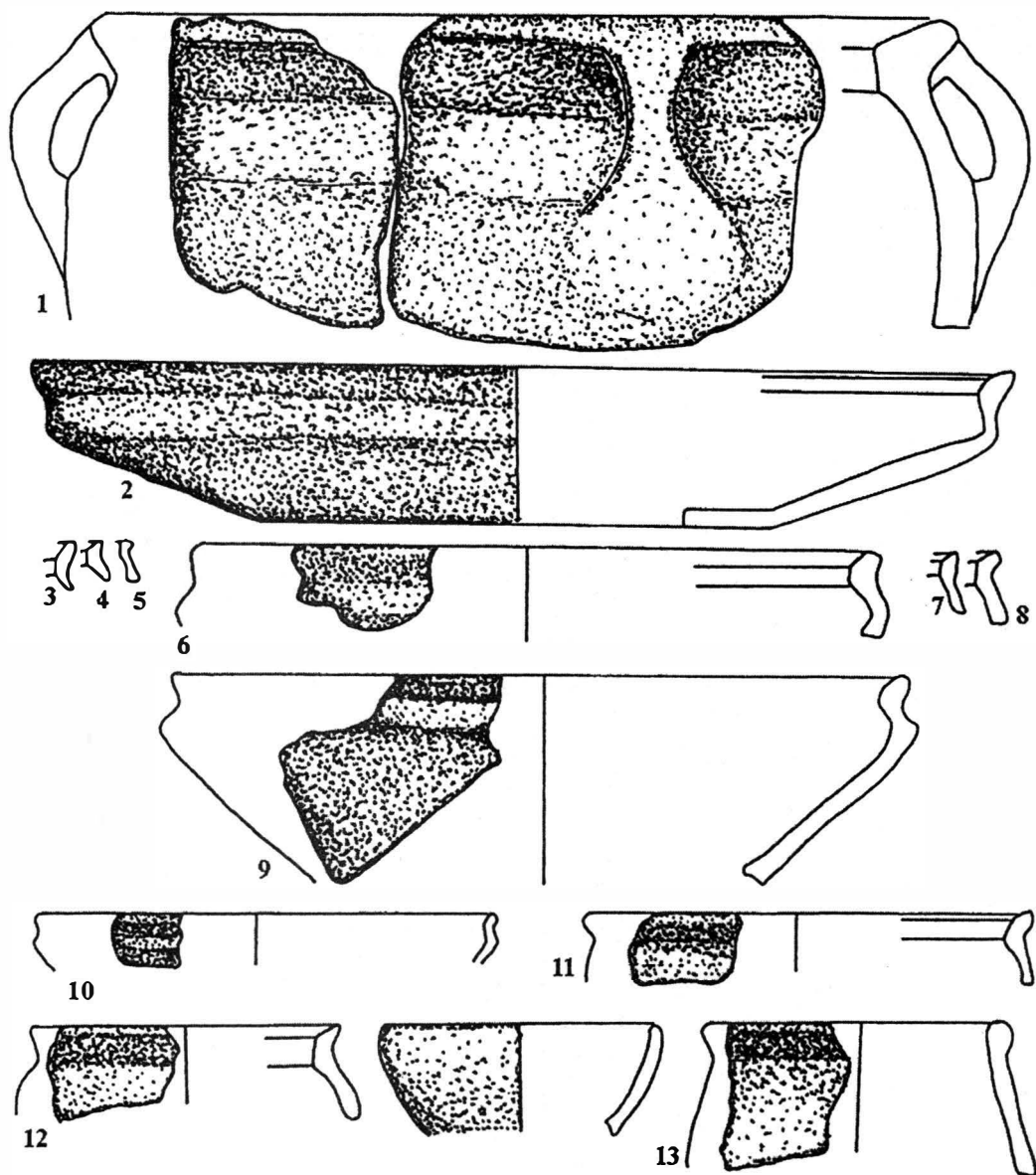

Fig. 11. Orheiul Vechi. Ceramică fină Poienești-Lucașeuca din locuința nr. 2.

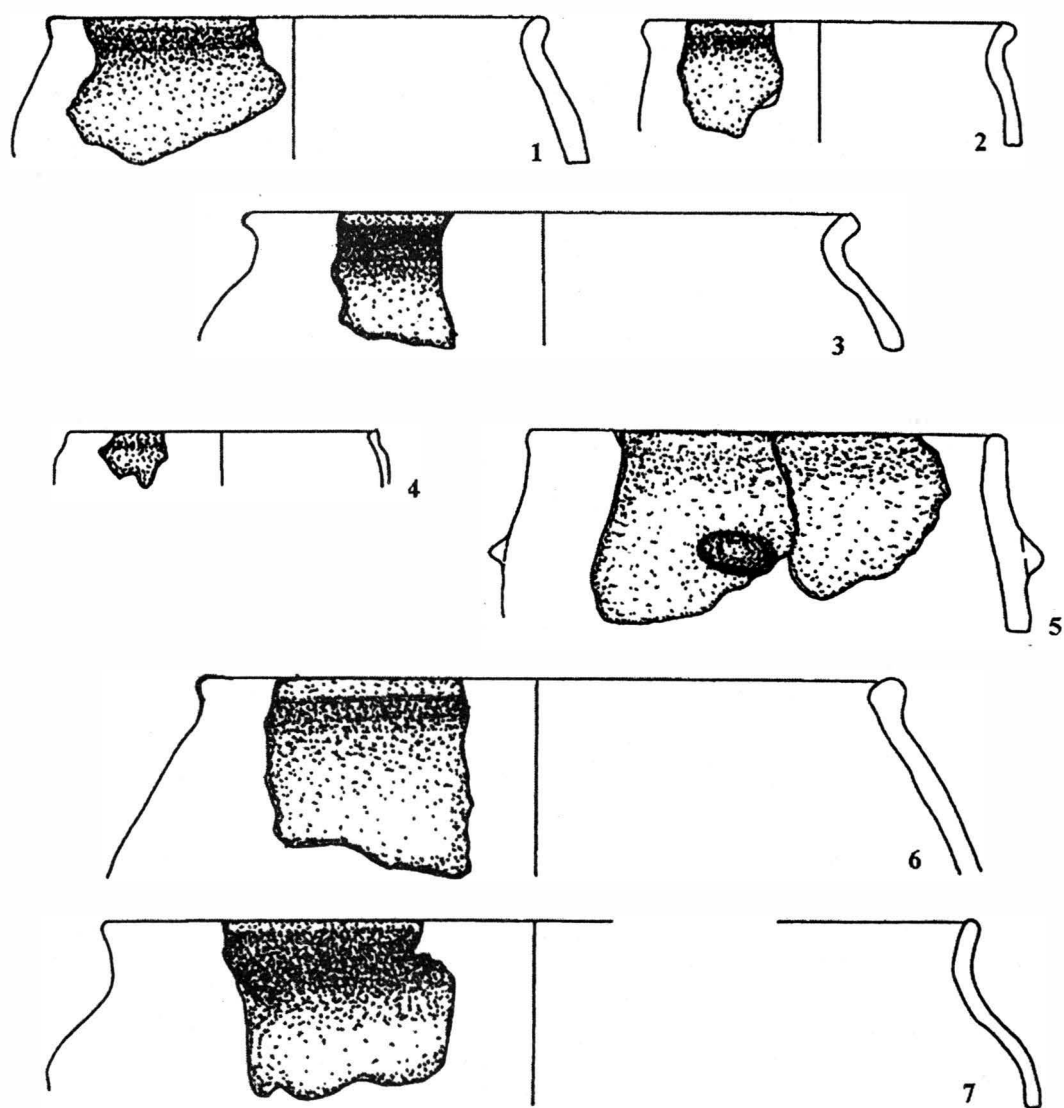

Fig. 12. Orheiul Vechi. Ceramică grosieră Poienești-Lucașeuca din locuința nr. 2.

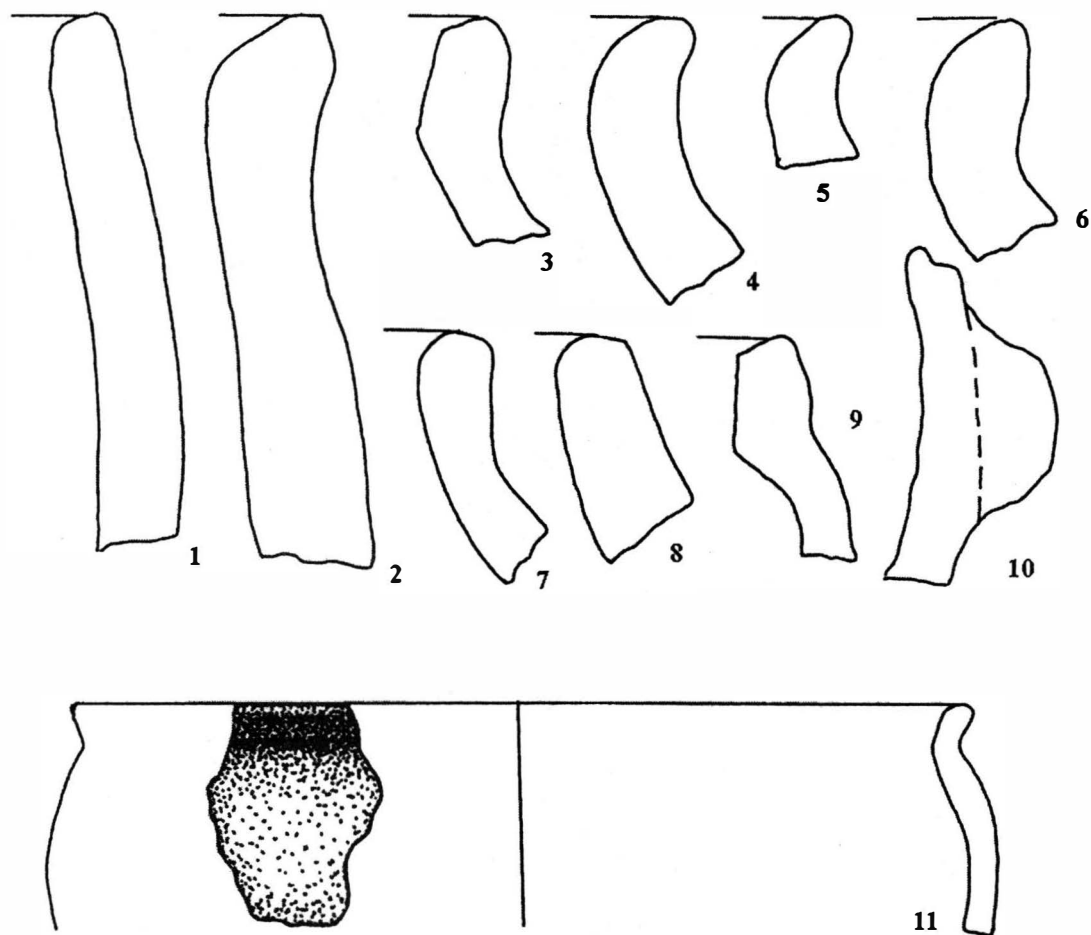

Fig. 13. Orheiul Vechi. Ceramică Poienești-Lucașeuca: 1-6, 11 - de factură fină din locuința nr. 1:
7-10 - grosieră din locuința nr. 1.

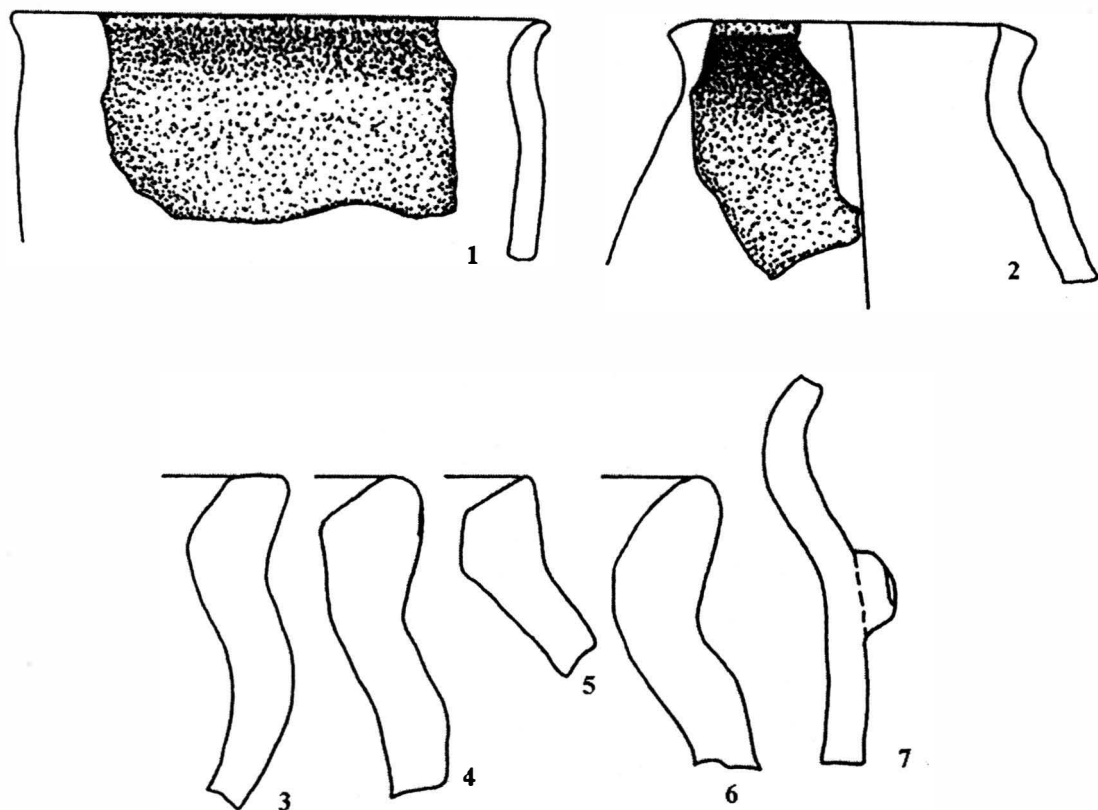

Fig. 14. Orheiul Vechi. Ceramică Poienеști-Lucașeuca. 1-2-grosieră din complexul nr. 6; 3-6 - fină din complexul nr. 6; 7 - grosieră din complexul nr. 5.

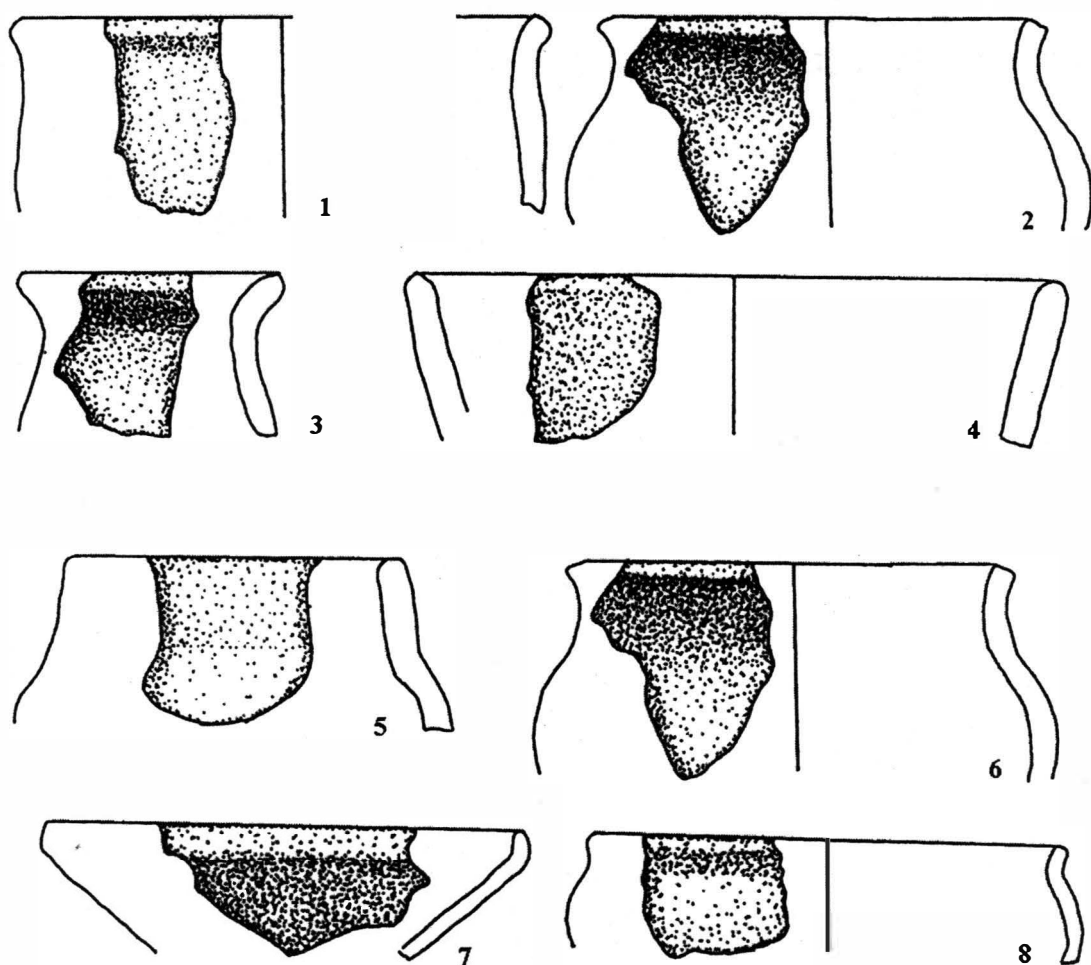

Fig. 15. Orheiul Vechi. Ceramică Poienești-Lucașeuca grosieră din complexul nr. 30.

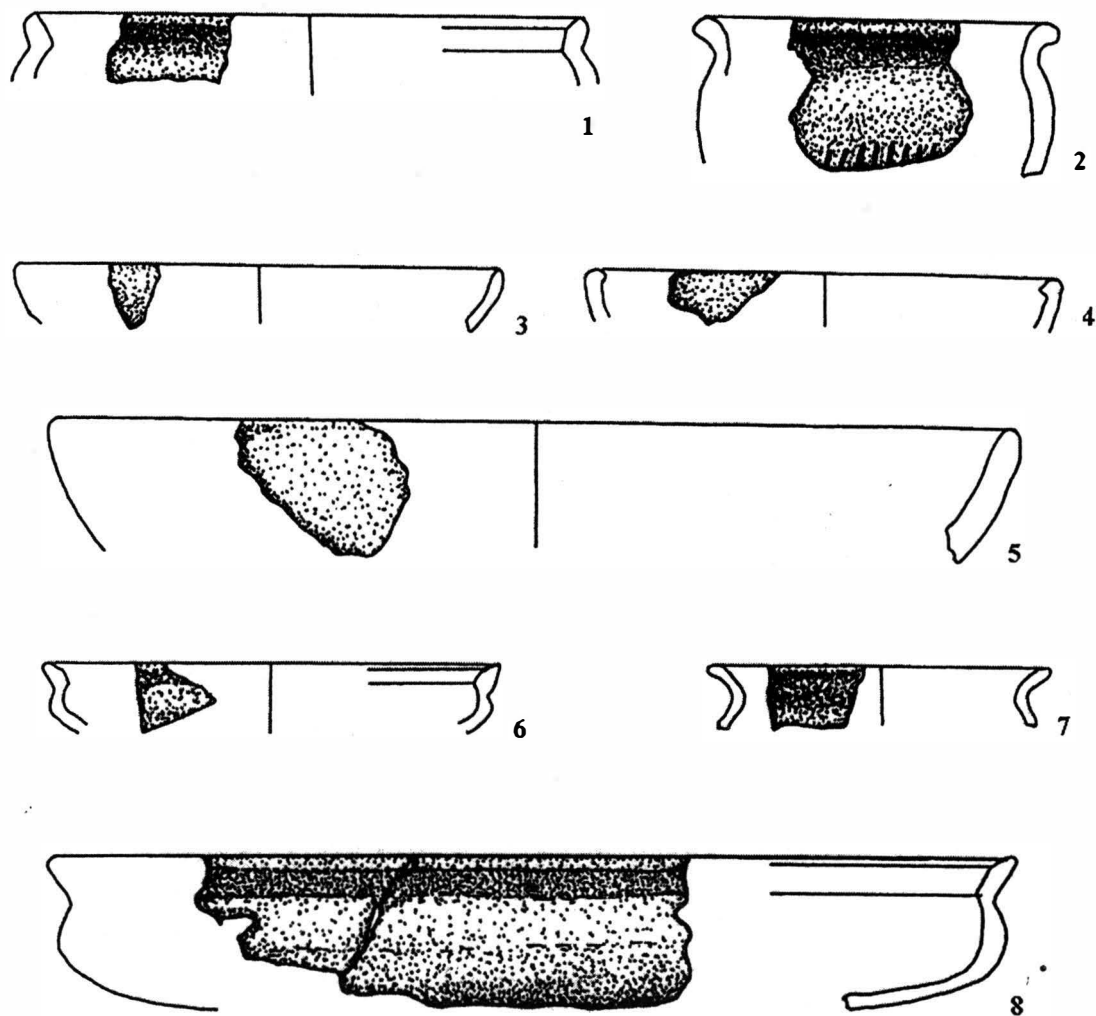

Fig. 16. Orheiul Vechi. Ceramică Poienești-Lucașeuca fină din complexul nr. 30.

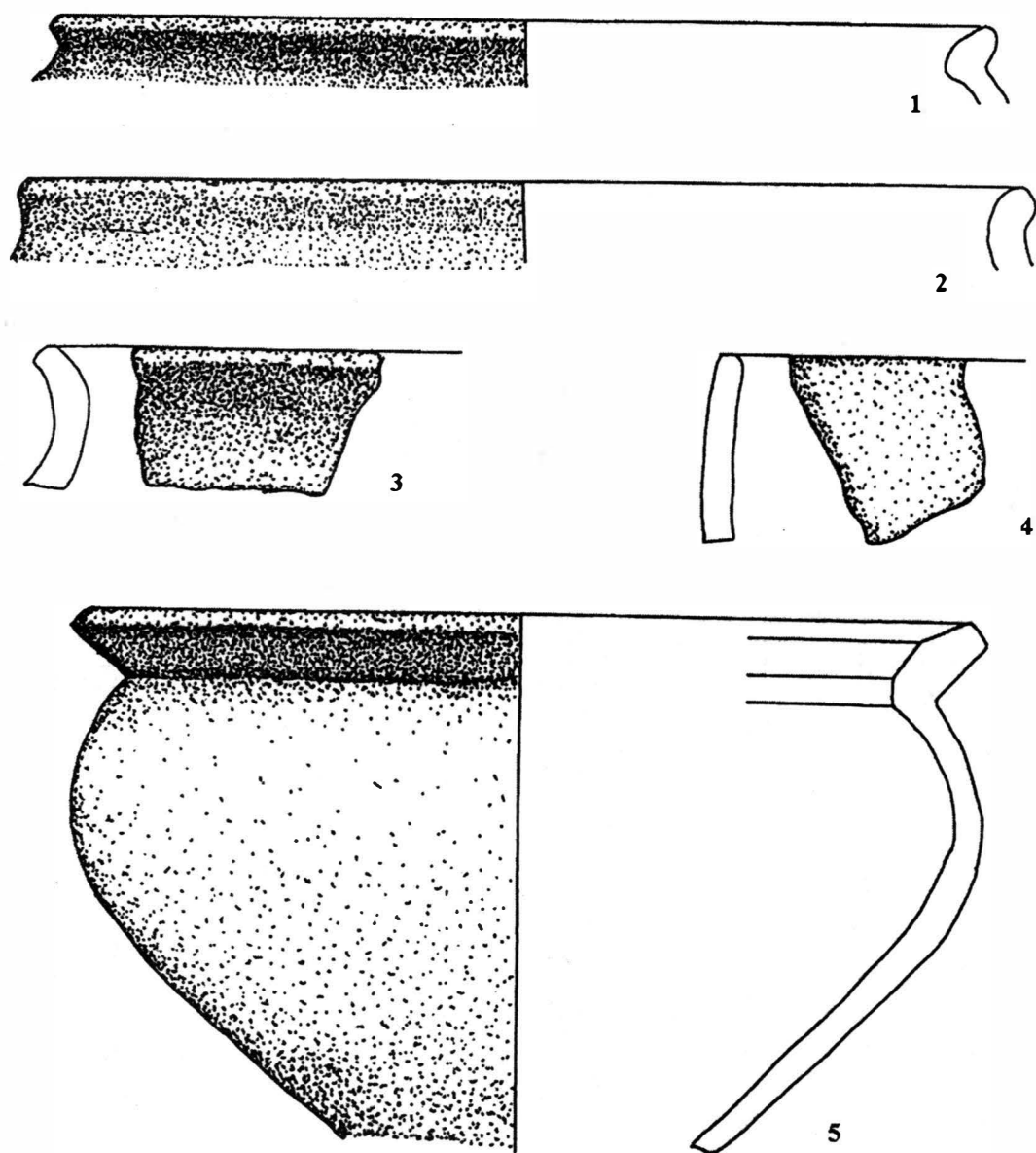

Fig. 17. Orheiul Vechi. Ceramică Poienești-Lucașeuca nr. 31: 1-4 grosieră; 5-fină.

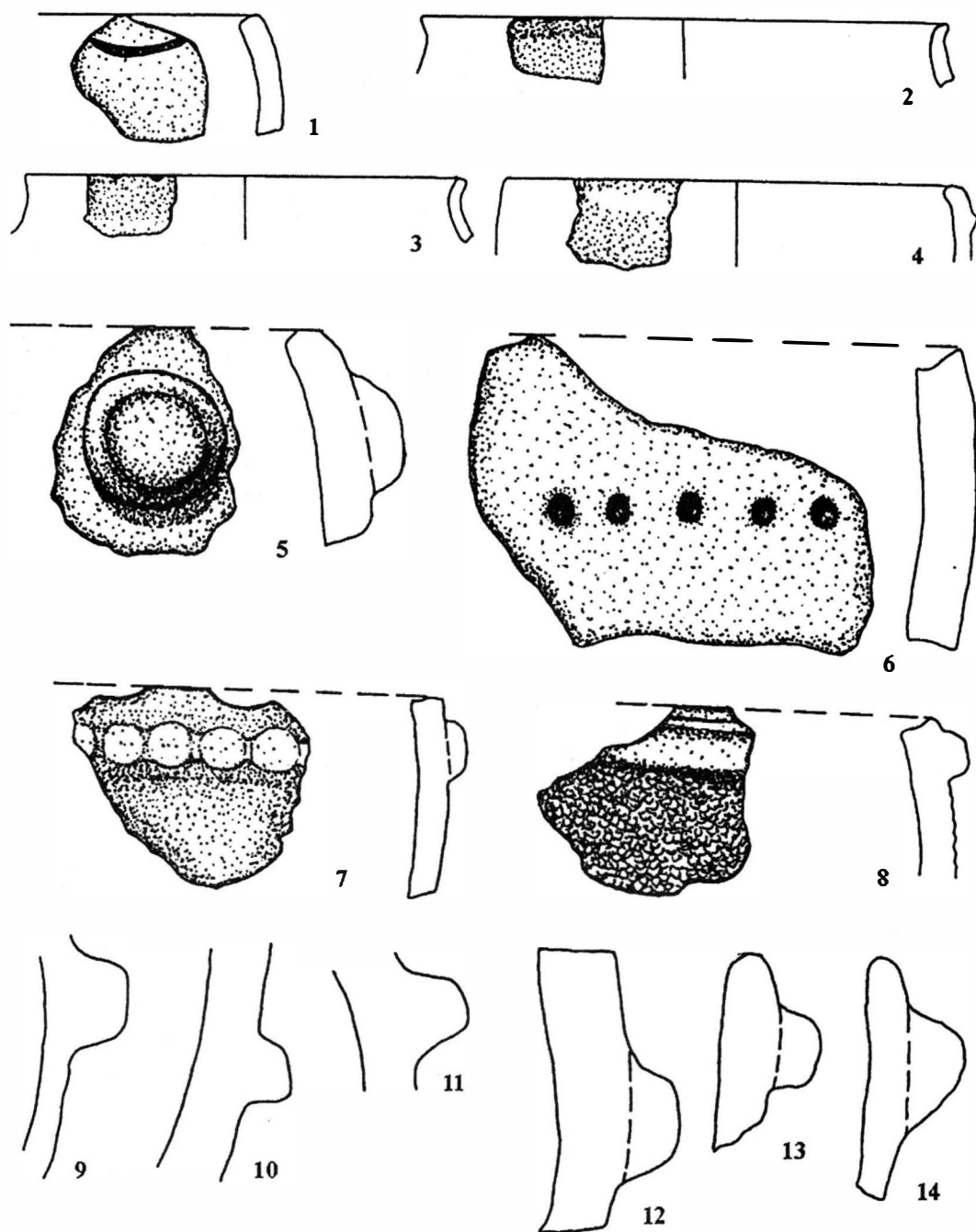

Fig. 18. Orheiul Vechi. Tipurile de decor pe ceramica Poieniști-Lucașeuca.

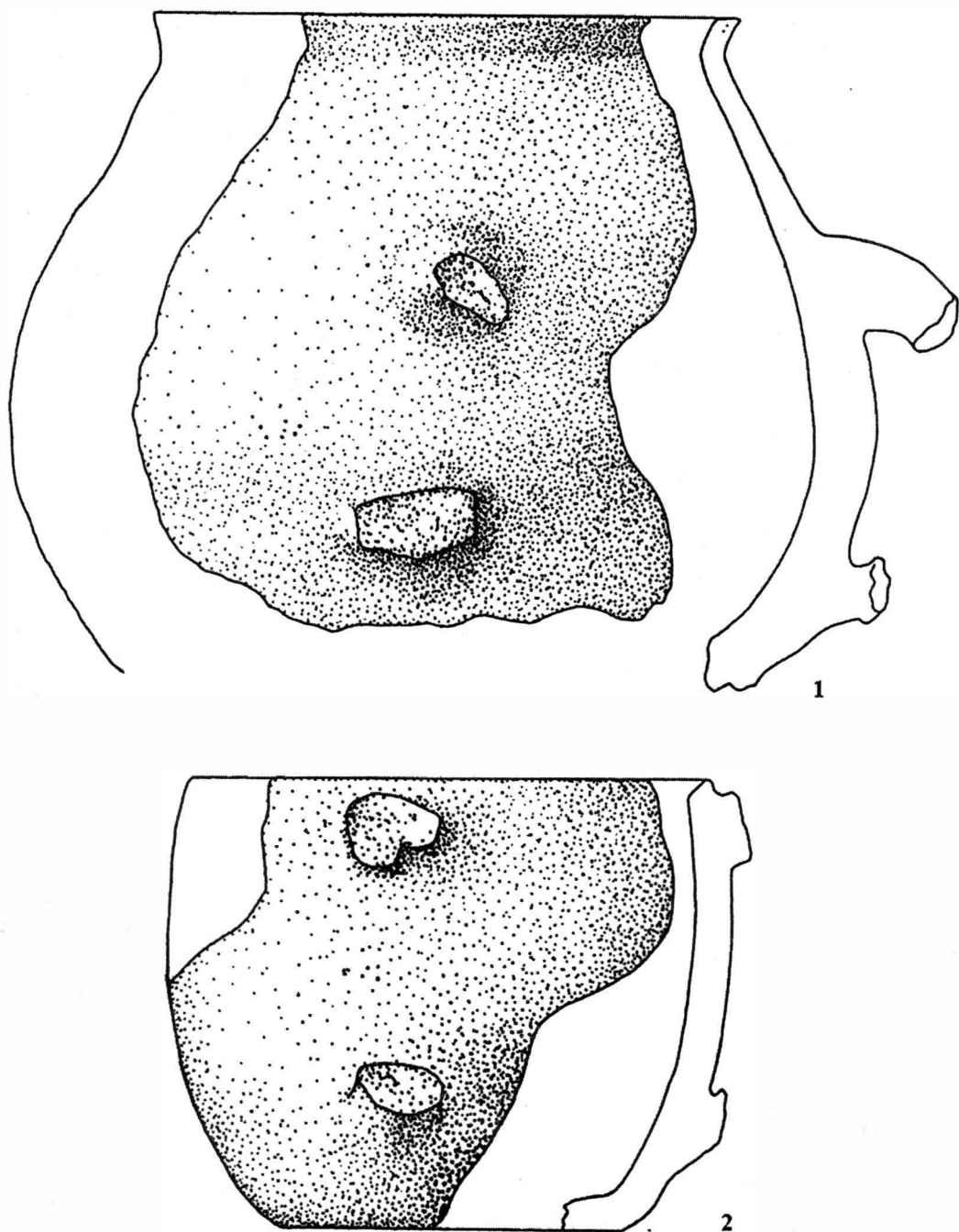

Fig. 19. Orheiul Vechi. Tipuri de cană și ceașcă Poienești-Lucașeuca din stratul cultural.

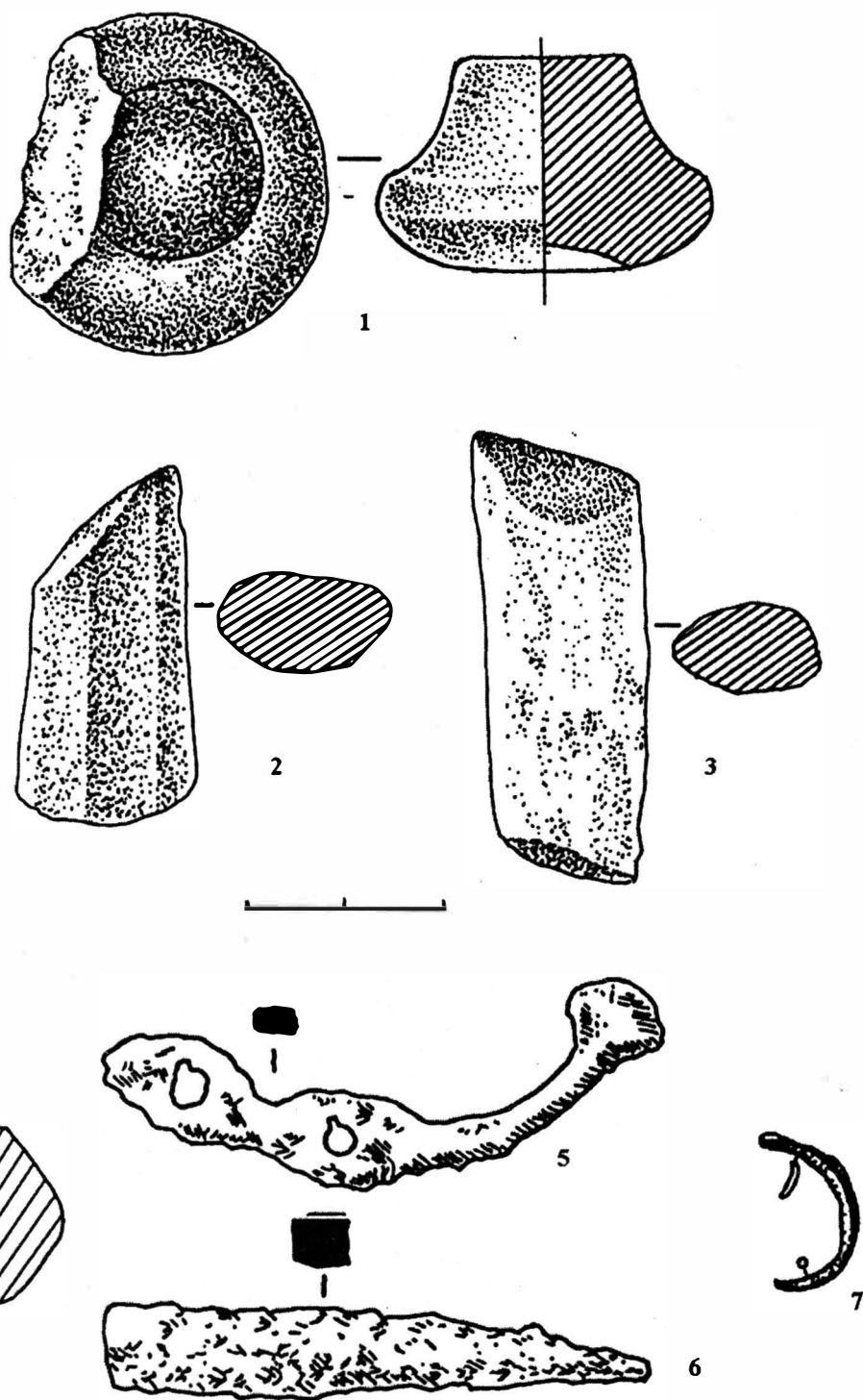

Fig. 20. Orheiul Vechi. Obiecte din complexe și stratul cultural Poienеști-Lucașeuca: 1-4 lut; 5-6 - fier; 7 - bronz; 4 - complexul nr. 1; 1, 3, 7 - complexul nr. 6; 2 - complexul nr. 9; 5, 6 - stratul cultural.

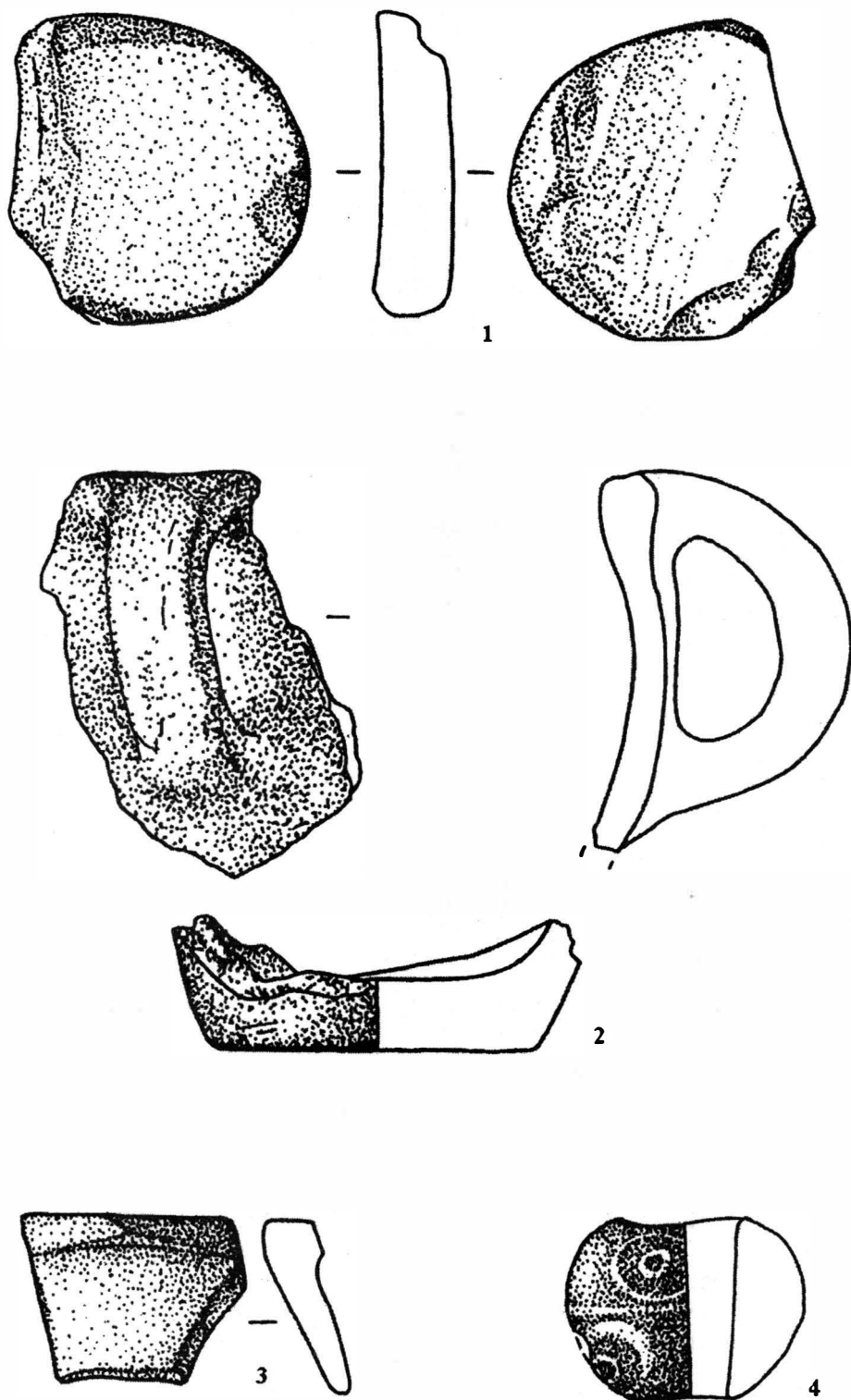

Fig. 21. Orheiul Vechi. Obiecte din complexe și stratul cultural Poienești-Lucașeuca; 1-jeton; 2 - fragment de ceașcă; 3-lustru; 4 - mărgică; 1-3-lut; 4-pastă de sticlă.

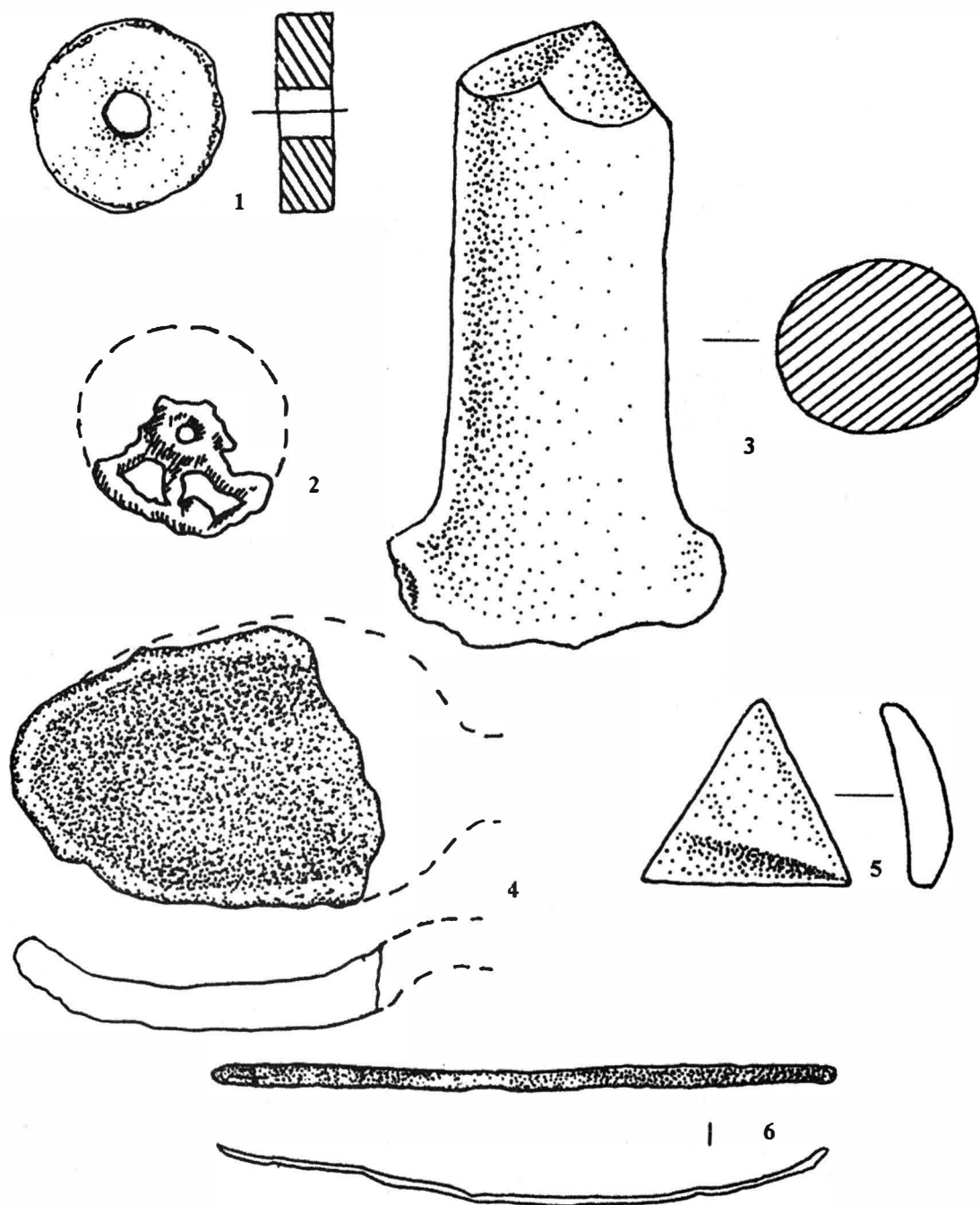

Fig. 22. Orheiul Vechi. Obiecte din complexul nr. 2; 4 din stratul cultural: 1, 3-5 -lut; 2, 6-bronz.